

JESAJA

61-66

Het nieuwe Jeruzalem en het oordeel over de oude orde

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jesaja/61-66

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jezus vervult Jesaja's Messiaanse profetie	4 min	5
2	Het geestelijke jubeljaar van Christus	3 min	7
3	De dag van wraak en het jaar van behoud	3 min	8
4	Herstel, heidenen en een volk van priesters	3 min	10
5	Bekleed met gerechtigheid en goede werken	3 min	13
6	Sions nieuwe naam en huwelijk met God	2 min	15
7	Wachters bidden om herstel van Jeruzalem	2 min	16
8	De weg voor de volken en het heilige volk	3 min	18
9	Het oordeel over Edom en Jeruzalem	3 min	19
10	Gods goedheid en Israëls ontrouw	2 min	21
11	Het gebed van Joden en heidenen	2 min	23
12	Belijdenis na de verwoesting van Jeruzalem	2 min	24
13	Rechtvaardige daden als bezoedelde kleren	4 min	26
14	Profetische aanklachten en totale verdorvenheid	3 min	28

15	Wedergeboorte komt door geloof	2 min	30
16	De Pottenbakker en de twee vaten van Israël	4 min	31
17	Het overblijfsel en afgebroken takken	3 min	33
18	Heidenen vinden God, Israël verzet zich	3 min	35
19	Huichelachtige godsdienst onder Gods oordeel	4 min	36
20	Oudtestamentische beelden voor het nieuwe verbond	3 min	40
21	Het overblijfsel tegenover de afvalligen	3 min	41
22	Zegen voor dienaren en oordeel voor vijanden	4 min	44
23	De nieuwe hemel en aarde in het Nieuwe Testament	3 min	46
24	De nieuwe schepping is al doorgebroken	2 min	48
25	Eeuwig leven in het Nieuwe Jeruzalem	4 min	49
26	De zegeningen en vrede van het nieuwe verbond	2 min	52
27	God woont niet in een aardse tempel	4 min	53
28	Onzuivere offers en menselijke keuzes	2 min	56
29	Het vervolgde overblijfsel en de geboorte van Sion	3 min	57

30	Troost voor Sion en oordeel over Jeruzalem	2 min	59
31	Het Evangelie en priesters uit de heidenen	2 min	61
32	De heidenen als offer en voortdurende aanbidding	2 min	63
33	Gehenna en het oordeel over de oude orde	4 min	64
	Om verder te lezen		66

1

Jezus vervult Jesaja's Messiaanse profetie

We hebben nog maar zes hoofdstukken van Jesaja over. We zijn bij hoofdstuk 61, een passage die we, althans gedeeltelijk, al een aantal keren hebben gezien, omdat die uitleg geeft over het hele genre passages waartoe hij behoort. Het is een Messiaanse passage. De reden waarom deze passage ons zo goed helpt, is dat Jezus de openingsverzen van Jesaja 61 aanhaalde en daarbij duidelijk zei:

De Geest van de Heere HEERE is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen. Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om voor de gevangenen vrijlating uit te roepen en voor wie gebonden zaten, opening van de gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God; om alle treurenden te troosten;

JESAJA 61:1-2

Met andere woorden, Hij gaf aan dat de vervulling al plaatsvond in het feit zelf dat Hij predikte.

Wat Hij uit de Schrift voorlas, was Jesaja 61:1 en een gedeelte van vers 2:

De Geest van de Here God rust op Mij, want de Heer heeft Mij gezalfd om de armen goed nieuws te brengen. Hij heeft Mij gestuurd om mensen met een gebroken hart te genezen, om gevangenen hun vrijheid aan te kondigen en de gevangenis te openen voor wie vastzitten, en om het jaar van de Heer aan te kondigen waarin Hij mensen genadig is.

Op dat moment sloot Jezus het boek en zei:

Vandaag is dit Schriftgedeelte voor jullie oren in vervulling gegaan.

Welke Schrift? Dat Jezus gezalfd was om het aangename jaar van de Heere uit te roepen.

Het volgende gedeelte van vers 2 zegt:

En de dag waarop onze God wraak neemt.

Jezus was er niet om dat uit te roepen, op dat moment niet. Toen Jezus deze Schrift las, was dat helemaal aan het begin van Zijn bediening in Galilea, in Lukas 4. Hij was er om bekend te maken dat de beloften van het Koninkrijk gereed waren om vervuld te worden. Maar Hij was er niet om bekend te maken dat het uur van het oordeel nu vervuld zou worden, hoewel dit later in Zijn bediening wel ter sprake kwam.

Naarmate Zijn kruisiging dichterbij kwam, richtte Zijn onderwijs zich steeds meer op het komende oordeel: Hij vervloekte de vijgenboom en zei:

En Jezus antwoordde en zei tegen hem: Laat niemand meer vrucht van u eten in eeuwigheid! En Zijn discipelen hoorden het.

MARKUS 11:14

Hij vertelde ook het verhaal over de wijngaardeniers die geoordeeld zouden worden, waarna het Koninkrijk aan iemand anders gegeven zou worden. Daarnaast vertelde Hij de gelijkenis over het bruiloftsmaal: een koning richtte een bruiloft voor zijn zoon aan en nodigde eerst zijn vrienden uit, maar zij kwamen niet opdagen. Ze weigerden te komen, en hij stuurde zijn legers eropaf en verwoestte hun stad. Ook was er Zijn veroordeling van de Farizeeën, waarbij Hij zei:

opdat over u al het rechtvaardige bloed zal komen dat vergoten is op de aarde, vanaf het bloed van de rechtvaardige Abel tot het bloed van Zacharia, de zoon van Berechja, die u gedood hebt tussen de tempel en het altaar. Voorwaar, Ik zeg u: Al deze dingen zullen komen over dit geslacht.

MATTHEÛS 23:35-36

en, niet in de laatste plaats, Zijn voorspelling dat van de tempel niet één steen op de andere zou blijven staan en dat dit in die generatie zou gebeuren.

Aan het einde van Zijn bediening richtte Jezus Zich meer op dit laatste gedeelte van Jesaja 61:2:

om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE
en de dag van de wraak van onze God; om alle treurenden
te troosten;

JESAJA 61:2

Maar Jezus begon Zijn bediening niet met die nadruk. Hij was er eenvoudigweg om het aangename jaar van de Heere uit te roepen.

2

Het geestelijke jubeljaar van Christus

Bijna alle commentatoren lijken het erover eens te zijn dat het aangename jaar van de Heere een zinspeling is op het Jubeljaar. Eén reden om dat te denken is dat de zinsnede:

De Geest van de Heere HEERE is op Mij, omdat de HEERE Mij
gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen aan de
zachtmoedigen. Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de
gebrokenen van hart, om voor de gevangenen vrijlating uit te
roepen en voor wie gebonden zaten, opening van de gevangenis;

JESAJA 61:1

woordelijk gelijk is aan een zinsnede in Leviticus 25, waar de wet van het Jubeljaar staat.

Het woord ‘Jubeljaar’ komt van Hebreeuwse woorden die ‘ramshoorn’ betekenen, en het werd het Jubeljaar genoemd omdat het elk vijftigste jaar werd aangekondigd door het blazen op een ramshoorn. Het was het vijftigste jaar in elke cyclus van vijftig jaar, waarin alle gevangenen werden vrijgelaten en schulden werden kwijtgescholden. Alle familiebezittingen die gedurende de voorgaande negenenveertig jaar afgestaan hadden moeten worden — misschien omdat iemand financieel aan de grond zat en zijn erfelijk familiebezit moest verkopen — keerden in het vijftigste jaar terug naar de familie.

Het was alsof elke vijftig jaar op de resetknop werd gedrukt. Het was alsof je opnieuw begon, met een schone lei. Was je in de gevangenis beland? Was je slaaf geworden? Had je schulden gemaakt? Was je familiebezit kwijtgeraakt? In het vijftigste jaar klinkt de bazuin, klinkt de ramshoorn, wordt de resetknop ingedrukt en krijg je een nieuwe start.

Dat is wat Jezus bekendmaakt. Hier is een nieuwe start. Dit is het geestelijke Jubeljaar. Dit is ongetwijfeld datgene waarvan het Jubeljaar in de wet een voorafschaduw was: het behoud dat Christus aankondigt.

Natuurlijk hadden het uitroepen van vrijheid voor gevangenen en het openen van de gevangenis voor hen die gebonden waren geen betrekking op een letterlijke gevangenis of op letterlijke gevangenen. Jezus verkondigde geen politieke gerechtigheid en bevrijding. Als dat was wat Hij deed, zou Hij Johannes de Doper uit de gevangenis hebben bevrijd. Johannes de Doper wenste werkelijk dat Hij dat soort vrijheid zou uitroepen en de gevangenis zou openen. Hij had er graag uit gewild. Maar dat was niet waar Jezus het over had. Dit is een geestelijk behoud, een geestelijke bevrijding.

3

De dag van wraak en het jaar van behoud

Het was het aangename jaar van de Heere, en in vers 2 stelt Hij dat tegenover: de dag waarop onze God wraak neemt.

We zagen de dag van wraak voor het eerst genoemd in hoofdstuk 34, waar over het oordeel over Edom wordt gesproken en wordt gezegd dat het de dag van Gods wraak is. Nu zien we hem opnieuw, de dag van wraak. Vervolgens staat er in hoofdstuk 63:4:

Want de dag van de wraak was in Mijn hart, het jaar van Mijn verlost en was gekomen.

JESAJA 63:4

Merk op dat zowel in hoofdstuk 61:2 als in hoofdstuk 63:4 de dag van wraak verbonden wordt met het jaar van behoud, het jaar van de verlost en, het aangename jaar van de Heere. Een dag is een korte tijd; een jaar is een lange tijd. De dag van wraak vond vrij snel plaats. Het was de verwoesting van Jeruzalem in een oorlog die enkele jaren duurde. Het jubeljaar duurt al 2000 jaar. Dat is een langere periode. Hoewel God behoudt en oordeelt, is Zijn voornaamste bezigheid behouden. Zijn oordeel wordt zo snel mogelijk voltrokken. Zijn behoud blijft voortduren. Het is dus een jaar van behoud en een dag van oordeel. Dit is natuurlijk de overgang van de oude orde naar de nieuwe.

In vers 3 staat:

om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God; om alle treurenden te troosten; om aangaande de treurenden van Sion te beschikken dat hun gegeven zal worden sieraad in plaats van as, vreugdeolie in plaats van rouw, een lofgewaad in plaats van een benauwde geest, opdat zij genoemd worden eiken van de gerechtigheid, een planting door de HEERE, om Hem te verheerlijken.

JESAJA 61:2-3

Omdat ze hebben gerouwd en in de as hebben gezeten, zullen ze uit hun as opstaan en prachtige kleding aantrekken.

Ze zullen zichzelf opnieuw zalven om feest te vieren. Zo deden de mensen dat. Mensen zalfden zichzelf wanneer ze zich mooi maakten. Ze smeerden zich in met olie. Dat zouden wij niet doen. In onze cultuur houden we van een droge uitstraling. Maar in het Midden-Oosten voelen ze zich volgens mij sowieso de hele tijd vettig. Je zweet daar voortdurend, dus wat maakt het uit? Je giet er nog wat olie overheen en ziet er glanzend uit. Je strijkt je haar naar achteren en gaat naar het feest. In hun cultuur zalf je jezelf om naar een feestmaal of een feest te gaan. Het idee is dus dat God hun een houding van vreugde en feestelijkheid geeft in plaats van rouw, omdat het behoud gekomen is.

Hier zien we dat wij bomen zijn die de vrucht van gerechtigheid voortbrengen, de vrucht waarnaar Hij in het hele boek Jesaja heeft gezocht.

4

Herstel, heidenen en een volk van priesters

Zij zullen verwoeste plaatsen van weleer herbouwen, de woeste plaatsen van vroeger weer oprichten, de verwoeste steden vernieuwen, die verwoest lagen, van generatie op generatie.

JESAJA 61:4

Dit gaat niet alleen over de Joden die uit Babylon terugkeerden en Jeruzalem en de steden van Judea herbouwden. Dit is het weer oprichten van de ruïnes van vele generaties. De ruïnes die werden herbouwd door de Joden die uit de ballingschap terugkeerden, waren nog maar een paar generaties oud. Maar dit is meer, zoals ik in de vorige lezing zei, een geestelijke wederopbouw, een herstel van verloren geestelijke deugden die generaties eerder verloren waren gegaan, misschien zelfs teruggaand tot de zondeval.

Vreemden zullen klaarstaan en uw kudden weiden, vreemdelingen zullen uw akkerbouwers en uw wijnbouwers zijn.

JESAJA 61:5

We zagen eerder, in het vorige hoofdstuk, hoofdstuk 60, vers 10:

Vreemdelingen zullen uw muren herbouwen en hun koningen zullen u dienen, want in Mijn grote toorn heb Ik u geslagen, maar in Mijn welbehagen heb Ik Mij over u ontfermd.

JESAJA 60:10

Nu weiden de zonen van vreemdelingen je kudden, enzovoort. Dit betekent eenvoudigweg dat heidenen betrokken zullen zijn bij Gods werk. Sommigen zullen kudden hoeden, zoals voorgangers dat doen. Sommigen zullen muren bouwen. Sommigen zullen wijngaarden verzorgen, planten, enzovoort, in geestelijke zin.

Hij zegt:

Ú echter zult genoemd worden: priesters van de HEERE, men zal u noemen: dienaren van onze God. U zult het vermogen van heidenvolken eten, u zult u beroemen in hun luister.

JESAJA 61:6

Dat is waar in het Nieuwe Testament. Wij zijn allemaal priesters. In het Oude Testament was dat niet zo. In zekere zin moest Israël een koninkrijk van priesters zijn, maar de priesters van de Heere waren in wezen de zonen van Aäron. Nu is heel Gods volk priester van de Heere.

Dit is een benaming die in het Oude Testament meestal naar profeten verwees. Een dienaar van God was in het Oude Testament meestal een profeet, of een man van God. Maar wij zouden in zekere zin allemaal priesters en profeten moeten zijn.

In plaats van uw dubbele schaamte en schande zullen zij juichen over hun deel. Daarom zullen zij in hun land het dubbele in erfelijk bezit hebben, zij zullen eeuwige blijdschap hebben. Want Ik, de HEERE, heb het recht lief, Ik haat roof bij het brandoffer, en Ik zal geven dat hun werk in waarheid zal zijn en Ik zal een eeuwig verbond met hen sluiten.

JESAJA 61:7-8

We zijn deze terminologie al vaak eerder tegengekomen.

Hun nageslacht zal onder de heidenvolken bekend worden, en hun nakomelingen te midden van de volken. Allen die hen zien, zullen erkennen dat zij een nageslacht zijn dat de HEERE heeft gezegend.

JESAJA 61:9

Ze zullen worden herkend als Gods nageslacht, of Gods zonen, door God gezegend. Jezus zei:

Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

Ze zullen worden herkend als Gods nageslacht en ze zullen gezegend zijn. Jezus zei dat in Mattheüs 5:9.

Hij zegt:

5

Bekleed met gerechtigheid en goede werken

Ik ben zeer vrolijk in de HEERE, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen van het heil, de mantel van gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan, zoals een bruidegom zich bekleedt met priesterlijk hoofd sieraad, en een bruid zich tooit met haar sieraden.

JESAJA 61:10

God tooit ons dus met gerechtigheid, zoals een bruid zichzelf tooit.

In het boek Openbaring is de bruid gekleed in wit linnen, rein en wit, en er staat dat haar linnen de rechtvaardige daden van de heiligen is. De bruid is dus getooid met gerechtigheid, het gewaad van gerechtigheid. Het zijn inderdaad rechtvaardige daden die in Openbaring 19 worden genoemd, en dus niet noodzakelijk, zoals we misschien zouden willen zeggen: „We zijn alleen maar bekleed met toegerekende gerechtigheid.” In Christus wordt gerechtigheid ons toegerekend, maar de bruid draagt een gewaad dat gemaakt is van rechtvaardige daden, als je Openbaring 19 leest, ongeveer vers 7 en 8.

Want zoals de aarde haar gewas voortbrengt, en zoals een tuin het daarin gezaaide doet opkomen, zo zal de Heere HEERE gerechtigheid doen opkomen en lof voor alle volken.

JESAJA 61:11

Ook hier is Zijn vrucht gerechtigheid en, in dit geval, lofprijzing. Deze uitspraak is misschien wat Jezus in gedachten had in Markus 4, in een van Zijn gelijkenissen in Markus 4:26-29. Hij zei:

Ook zei Hij: Zo is het Koninkrijk van God: als wanneer iemand het zaad in de aarde werpt en slaapt en opstaat, nacht en dag; en het zaad ontkiemt en komt op, zonder dat hij zelf weet hoe. Want de aarde brengt vanzelf vrucht voort: eerst de halm, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar. En als de vrucht het toelaat, zendt hij meteen de sikkel erin, omdat de oogsttijd aangebroken is.

MARKUS 4:26-29

Er staat dat de aarde uit zichzelf vrucht voortbrengt, en Hij spreekt hier over de vrucht van het Koninkrijk. Zo staat er ook in Jesaja 61:11:

Want zoals de aarde haar gewassen laat opkomen en een tuin laat ontkiemen wat erin is gezaaid.

Het is alsof de tuin dat zelf doet. De mens zorgt er niet voor dat dit gebeurt. De mens stopt het zaad in de grond, maar iets anders dan de mens laat het groeien. Of zoals Paulus het verwoordde toen hij over zichzelf en Apollos sprak:

Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft laten groeien.

1 KORINTHE 3:6

Het groeien van het zaad is Gods werk, maar het planten en begieten is wat wij moeten doen.

6

Sions nieuwe naam en huwelijk met God

In hoofdstuk 62 staat:

Omwille van Sion zal ik niet zwijgen, omwille van Jeruzalem zal ik niet stil zijn, totdat haar gerechtigheid opkomt als een lichtglans, en haar heil als een brandende fakkel. De heidenvolken zullen uw gerechtigheid zien en alle koningen uw luister; u zult met een nieuwe naam genoemd worden, die de mond van de HEERE bepalen zal.

JESAJA 62:1-2

Wij worden niet in de eerste plaats Israël genoemd, hoewel dat wel een aanduiding is die op ons van toepassing is. Wij krijgen een nieuwe naam. Wij worden genoemd naar de Naam van Christus: christenen. Die naam zal de Heere geven.

U zult een sierlijke kroon zijn in de hand van de HEERE en een koninklijke tulband in de hand van uw God. Tegen u zal niet meer gezegd worden: verlatene, en tegen uw land zal niet meer gezegd worden: woestenij, maar u zult genoemd worden: Mijn welgevallen is in haar, en uw land: getrouwde; want de HEERE verlangt naar u, en uw land zal getrouwd worden.

JESAJA 62:3-4

De naam Hephzibah betekent feitelijk 'Mijn vreugde is in haar', en Beulah is een naam die 'getrouwd' betekent. Dus Hij zegt:

Ik ga je Mijn vreugde ligt in haar noemen, omdat de Heer blij met je is. En jouw land zal getrouwd heten, omdat jouw land met God getrouwd moet zijn.

Want zoals een jongeman trouwt met een jonge vrouw, zo zullen uw kinderen trouwen met u; zoals een bruidegom zich verblijdt over zijn bruid, zo zal uw God Zich over u verblijden.

JESAJA 62:5

Het is vreemd dat hij niet consequent bij één beeldspraak blijft. Je zou verwachten dat hij zou zeggen:

God zal met je trouwen zoals een bruidegom met zijn bruid trouwt, en jij zult met God trouwen zoals een bruid met haar bruidegom trouwt.

In plaats daarvan spreekt hij erover dat je zonen met je trouwen, zoals een jonge man met een maagd trouwt. Het verband is eigenaardig. Toch is het heel duidelijk dat hij zegt dat God en Zijn volk met elkaar getrouwd zullen zijn. Dat is eenvoudigweg waar het om gaat. Het lijkt alsof dit eenvoudiger gezegd had kunnen worden, maar blijkbaar is dit de poëtische manier waarop de profeet zich graag uitdrukt, of waarop God wil dat hij zich uitdrukt.

Hij zegt:

7

Wachters bidden om herstel van Jeruzalem

Op uw muren, Jeruzalem, heb Ik wachters aangesteld. Nooit zullen zij zwijgen, heel de dag en heel de nacht niet. U die het volk aan de HEERE doet denken, gun u geen rust. Ja, geef Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem gegrondvest heeft en gesteld heeft tot een lof op aarde.

JESAJA 62:6-7

Dat lijkt op vers 1:

Omwille van Sion zal ik niet zwijgen, omwille van Jeruzalem zal ik niet stil zijn, totdat haar gerechtigheid opkomt als een lichtglans, en haar heil als een brandende fakkel.

JESAJA 62:1

Er zijn wachters die God heeft aangesteld en die blijkbaar voorbidders en profeten zijn. Tegen Ezechiël wordt gezegd dat hij een wachter op de muur is. Jesaja ziet zichzelf blijkbaar als een wachter. In vers 6 heeft God wachters op de muren aangesteld die God geen rust gunnen. Dat betekent dat zij bidden en daar niet mee ophouden. Hij zegt in vers 1 dat hij een van die wachters is:

Ik zal niet zwijgen. Omwille van Jeruzalem zal Ik niet rusten.

Degenen die voorbidders zijn, roepen voortdurend en onophoudelijk tot God totdat Hij het uiteindelijke doel heeft verwezenlijkt. Dat doel is dat Jeruzalem, het Nieuwe Jeruzalem, de gemeente, vervuld zal zijn van gerechtigheid. De heidenen zullen, zoals in vers 2 staat, jouw gerechtigheid zien, enzovoort. Het idee is dat de gemeente een heerlijke toekomst heeft. God heeft het sommige mensen op het hart gelegd en hen ertoe geroepen om woordvoerders en gebedsstrijders te zijn, God geen rust te gunnen en Hem te smeken dit tot stand te brengen.

De HEERE heeft gezworen bij Zijn rechterhand en bij Zijn sterke arm: Nooit zal Ik uw koren meer geven als voedsel aan uw vijanden, en nooit zullen vreemdelingen meer uw nieuwe wijn drinken waarvoor u zich ingespannen hebt! Maar wie het inzamelen, zullen het eten en de HEERE prijzen, en wie hem oogsten, zullen hem drinken in de voorhoven van Mijn heiligdom. Ga door, ga door, de poorten door, bereid de weg voor het volk, verhoog, verhoog de gebaande weg, zuiver hem van stenen, steek een banier omhoog boven de volken.

JESAJA 62:8-10

8

De weg voor de volken en het heilige volk

Dit zijn beelden die door elkaar heen gebruikt worden en die we eerder afzonderlijk hebben gezien. Het gereedmaken van de hoofdweg is uiteraard een veelvoorkomend thema in de Messiaanse gedeelten. In hoofdstuk 40 spreekt Jesaja over Johannes de Doper, die de hoofdweg voor onze God gereedmaakt. Het gereedmaken van de hoofdweg begon dus toen Johannes de Doper begon te prediken. Het vaandel voor de volken wordt een aantal keren genoemd. Vooral in hoofdstuk 11 zal God een vaandel oprichten voor de heidenen, en zij zullen komen en zich eromheen verzamelen. Dit gaat dus over God, Die mensen uit alle volken tot Zichzelf vergadert. De Heere heeft het inderdaad verkondigd tot aan het einde van de wereld:

Zie, de HEERE heeft het doen horen tot aan het einde der aarde:
Zeg tegen de dochter van Sion: Zie, uw heil komt, zie, Zijn loon
heeft Hij bij Zich en Zijn arbeidsloon gaat voor Hem uit. Zij
zullen hen noemen: het heilige volk, de verlost van de HEERE,
en u zult genoemd worden: Gezochte, Stad die niet verlaten is.

JESAJA 62:11-12

Dit zijn allemaal termen die op ons van toepassing zijn. Wij zijn het heilige volk.
Er staat:

Ze zullen hen het heilige volk noemen.

In hoofdstuk 1 van Romeinen schrijft Paulus aan de heiligen, oftewel het heilige volk. Het woord 'heiligen' betekent 'heilige mensen': het heilige volk in Rome. Hij zegt dat jullie heiligen worden genoemd. Hij zegt in Romeinen 1:7:

Aan allen die in Rome zijn, geliefden van God en geroepen
heiligen: genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de
Heere Jezus Christus.

ROMEINEN 1:7

In onze Engelse Bijbel staat, vertaald, ‘geroepen om heiligen te zijn’, maar de woorden voor ‘om te zijn’ staan cursief gedrukt. Ze staan niet in het Grieks. Er staat alleen ‘geroepen heiligen’. Wij worden heilige mensen genoemd. Het Engelse woord ‘saints’ betekent ‘heilige mensen’. Er staat dus:

Ze zullen het heilige volk genoemd worden.

Zo worden wij genoemd.

Zo worden wij ook genoemd: naar wie gezocht is.

Jezus zei dat wij waren als schapen die de herder had opgezocht. Wij waren aan het afdwalen. En wij zijn een stad. De gemeente is een stad die niet verlaten is,

U bent het licht van de wereld. Een stad die boven op een berg ligt, kan niet verborgen zijn.

MATTHEÛS 5:14

9

Het oordeel over Edom en Jeruzalem

In hoofdstuk 63:

Wie is Deze Die uit Edom komt, in helrode kleding uit Bozra, Die luisterrijk is in Zijn gewaad, Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die spreek in gerechtigheid, Die machtig ben om te verlossen.

JESAJA 63:1

Het antwoord luidt:

Ik, die rechtvaardig spreek en machtig ben om te redden. De eerste stem spreekt opnieuw:

Waarom is dat rood aan Uw gewaad, en is Uw kleding als die van iemand die de wijnpers treedt?

JESAJA 63:2

Het antwoord:

Ik heb de pers alleen getreden; er was niemand uit de volken met Mij. Ik heb hen vertreden in Mijn toorn, hen vertrapt in Mijn grimmigheid. Hun bloed is op Mijn kleding gespat, heel Mijn gewaad heb Ik besmet. Want de dag van de wraak was in Mijn hart, het jaar van Mijn verlossen was gekomen. Ik keek rond, maar er was niemand die hielp; Ik ontzette Mij, want er was niemand die ondersteunde. Daarom heeft Mijn arm Mij heil verschaft, en Mijn grimmigheid, die heeft Mij ondersteund. Ik heb de volken vertrapt in Mijn toorn, Ik heb hen dronken gemaakt in Mijn grimmigheid, Ik heb hun bloed ter aarde doen neerdalen.

JESAJA 63:3-6

We hebben dit gedeelte eerder besproken. De persoon die hier wordt gezien, is zonder twijfel Jezus of God, maar ik denk dat Jezus waarschijnlijk degene is die spreekt. Hij komt uit Edom, en Zijn kleren zijn helemaal rood geverfd of met rood bespat, omdat Hij iemand vertrapt heeft. Je zou denken dat het Edom was, want daar komt Hij vandaan. Het volledige oordeel over Edom hangt echter samen met het oordeel over Jeruzalem, omdat de laatste Edomieten, nadat Edom gevallen was, in Israël werden opgenomen. De laatst bekende familie van Edomieten was de familie van Herodes: Herodes de Grote en zijn nakomelingen. Zij waren de laatst bekende Edomieten. In

zekere zin werden zij dus een deel van Israël. Het uiteindelijke, definitieve oordeel over Edom vond samen met het oordeel over Israël plaats in het jaar 70 na Christus. Dit is de dag van wraak in Zijn hart.

Toen we hoofdstuk 34 bespraken, die andere plaats waar over Edom en de dag van wraak wordt gesproken, heb ik ook de mogelijkheid geopperd dat Edom als bijnaam voor Jeruzalem wordt gebruikt. Jeruzalem krijgt vaak bijnamen, doorgaans als belediging, ontleend aan de namen van de heidense volken om hen heen, waaronder Sodom en andere.

Hoe dan ook, ik geloof dat we hier naar dezelfde dag van wraak kijken die in de andere gedeelten wordt genoemd: hoofdstuk 34, vers 8, en hoofdstuk 61, vers 2. Ik heb persoonlijk redenen om te geloven dat dit het einde van de oude orde is: de val van Jeruzalem, de verwoesting van Juda door de Romeinse indringers.

10

Gods goedheid en Israëls ontrouw

Vers 7:

Ik zal de goedertierenheid van de HEERE in herinnering roepen, de loffelijke daden van de HEERE, naar alles wat de HEERE voor ons heeft gedaan, de grote goedheid voor het huis van Israël, die Hij hun bewezen heeft naar Zijn barmhartigheid en naar de veelheid van Zijn goedertierenheid.

JESAJA 63:7

Dit verwijst terug naar Zijn goedheid, die zij versmaad hebben, niet naar de goedheid die zij uiteindelijk zullen ontvangen. Hij gaat terug en zegt:

Want Hij zei: Zij zijn immers Mijn volk, kinderen die niet zullen liegen! Zo werd Hij hun tot een Heiland.

JESAJA 63:8

Hij bedoelt: hun verlossing uit Egypte.

In al hun benauwdheid was Hij benauwd; de Engel van Zijn aangezicht heeft hen verlost. Door Zijn liefde en door Zijn genade heeft Híj hen bevrijd; Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van weleer. Zíj daarentegen zijn ongehoorzaam geworden en hebben Zijn Heilige Geest bedroefd. Daarom is Hij voor hen veranderd in een vijand, Hij Zelf heeft tegen hen gestreden. Toch dacht Hij aan de dagen vanouds, aan Mozes, aan Zijn volk. Maar nu, waar is Hij Die hen deed opgaan uit de zee met de herders van Zijn kudde, waar is Hij Die Zijn Heilige Geest in hun midden stelde, Die Zijn luisterrijke arm heeft doen gaan aan de rechterhand van Mozes, Die het water voor hun ogen doormidden spleet om Zich een eeuwige Naam te maken, Die hen deed gaan door de diepe wateren? Als een paard in de woestijn struikelden zij niet,

JESAJA 63:9-13

als een dier dat in de vallei afdaalt, heeft de Geest van de HEERE hun rust gegeven. Zo hebt U Uw volk geleid om U een luisterrijke Naam te maken.

JESAJA 63:14

In wezen wil Jesaja in de verzen 7 tot en met 14 spreken over de goedheid van God en de ontrouw van Israël. God leidde hen door Mozes uit Egypte en was goed voor hen. Wat is daarmee gebeurd? Wat is er met die dagen gebeurd? Waarom kwamen ze daartegen in opstand?

11

Het gebed van Joden en heidenen

De rest van dit hoofdstuk is in wezen een gebed van bekering dat Jesaja misschien opstelt om het overblijfsel in de mond te leggen, of als wat Israël op dit punt zou moeten zeggen:

Kijk neer uit de hemel en zie uit Uw heilige en luisterrijke woning. Waar zijn Uw na-ijver en Uw machtige daden, Uw innerlijke bewogenheid en Uw barmhartigheid? Ze houden zich jegens mij in. Toch bent U onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet. U, HEERE, bent onze Vader; onze Verlosser van oude tijden af is Uw Naam.

JESAJA 63:15-16

Ik geloof dat dit verwijst naar de heidenen en hun gebed. Zij maken nu ook deel uit van het overblijfsel, want er staat dat Israël ons niet erkent en dat Abraham niet van ons wist. Het is alsof dit niet de natuurlijke nakomelingschap van Abraham is die Abraham kende. Israël erkent ons inderdaad niet, maar toch zijn wij Uw kinderen. U bent onze Vader. Dit zijn dus heidenen.

HEERE, waarom doet U ons afdwalen van Uw wegen? Waarom verhardt U ons hart, zodat wij U niet vrezen? Keer terug omwille van Uw dienaren, de stammen van Uw eigendom. Slechts korte tijd heeft Uw heilig volk het in bezit gehad. Onze tegenstanders hebben Uw heiligdom vertrapt. Wij zijn geworden als mensen over wie U van oude tijden af niet hebt geheerst, die niet naar Uw Naam zijn genoemd.

JESAJA 63:17-19

Wat betreft de vraag wie hier spreekt, lijkt er inderdaad een kleine verschuiving plaats te vinden. Want wanneer hij erover spreekt dat het heiligdom vertrapt is, gaat het natuurlijk om Jeruzalem, en de tempel is verwoest. Dit spreekt óf vanuit het perspectief van de ballingen in Babylon over Nebukadnezars verwoesting van de tempel, óf het beschrijft misschien de Joden die van God vervreemd zijn nadat de tempel in het jaar 70 na Christus werd verwoest. Maar dit wordt vermengd met verwijzingen naar mensen die God wel hun Vader noemen en die heidenen zijn. Het lijkt erop dat we hier de vermenging hebben die we vaak tegenkomen: het oordeel over de afvallige Joden en het behoud van degenen die in Christus zijn. In dit geval ligt de nadruk in vers 16 zelfs op de heidenen.

12

Belijdenis na de verwoesting van Jeruzalem

Het gaat verder in hoofdstuk 64:

Och, dat U de hemel zou openscheuren, dat U zou neerdalen, dat de bergen voor Uw aangezicht zouden wegsmelten, zoals vuur kreupelhout aansteekt, en vuur het water laat opborrelen, om Uw Naam aan Uw tegenstanders bekend te maken! Laat zo de heidenvolken voor Uw aangezicht sidderen.

JESAJA 64:1-2

Het is alsof God Zijn gerechtigheid vanuit de hemel openbaarde en neerdaalde om te oordelen. Net zoals vuur water laat koken, zou de aanwezigheid van God de volken doen beven als het woelige wateroppervlak wanneer het kookt. Ze zouden geen rust hebben.

Toen U ontzagwekkende dingen deed, die wij niet verwachtten, daalde U neer; voor Uw aangezicht smolten de bergen weg. Ja, van oude tijden af heeft men het niet gehoord, men heeft het niet ter ore genomen en geen oog heeft het gezien, behalve U, o God, wat Hij doen zal voor wie op Hem wacht. U ontmoet wie zich in U verblijdt, wie gerechtigheid doet, wie op Uw wegen aan U blijven denken. Zie, Ú was zeer toornig, want wij hadden gezondigd. Maar in deze wegen is de eeuwigheid en zouden wij verlost zijn geweest.

JESAJA 64:3-5

Ook dit is een belijdenis van zonde en, in de lezing die de spreker volgt, van de noodzaak dat het volk behouden wordt, waarschijnlijk met Israël in gedachten. De aangehaalde HSV geeft het slot van vers 5 anders weer: „Maar in deze wegen is de eeuwigheid en zouden wij verlost zijn geweest.” Ze zijn van God afgedwaald. Hun heiligdom is vertrapt. Hij noemde dat natuurlijk in het vorige hoofdstuk, in vers 19, maar het komt in dit hoofdstuk opnieuw aan de orde in vers 10, waar hij zegt:

Uw heilige steden zijn een woestijn geworden. Sion is een woestijn geworden, Jeruzalem een woestenij.

JESAJA 64:10

Hij heeft het kennelijk over het verdriet van de Joden na de verwoesting van de tempel. Hij beeldt hen af als mensen die de gevolgen ondergaan van al die zonden die eerder genoemd zijn. In vers 6 staat:

13

Rechtvaardige daden als bezoedelde kleren

Echter, wij zijn allen als een onreine, al onze rechtvaardige daden zijn als een bezoedeld kleet. Wij allen vallen af als een blad en onze misdaden voeren ons weg als de wind.

JESAJA 64:6

Wanneer hij zegt:

Echter, wij zijn allen als een onreine, al onze rechtvaardige daden zijn als een bezoedeld kleet. Wij allen vallen af als een blad en onze misdaden voeren ons weg als de wind. Er is niemand die Uw Naam aanroept, die zich beijvert om U vast te grijpen, want U verbergt Uw aangezicht voor ons en U doet ons wegwijnen in de greep van onze ongerechtigheden.

JESAJA 64:6-7

heb je dit vers ongetwijfeld in allerlei preken horen gebruiken of verkeerd horen citeren. Gewoonlijk wordt het zo geciteerd:

Al onze rechtvaardigheid is als smerige voden.

Predikers gebruiken dat meestal om te suggereren dat het niet uitmaakt hoeveel goede daden je doet of hoe goed je je gedraagt: jouw gerechtigheid is in werkelijkheid afschuwelijk voor God. Ik heb mensen horen zeggen dat het een belediging voor God is als je goede werken probeert te doen. Dat het doen van goede werken laat zien dat je niet vertrouwt op het volbrachte werk van Christus, of iets dergelijks. Ze zeggen dat al jouw gerechtigheid, alle goede daden die je doet, aanstootgevend is voor God. Het is als vuile voden. Soms zeggen ze dat het woord hier zelfs gebruikte menstruatiedoeken betekent, iets vuils en onreins waarvan de Joden zouden walgen. Het wordt als volgt gebruikt: we zijn niet gekleed in de gewaden van gerechtigheid. We zijn gekleed in vuile voden, en al onze gerechtigheid kan daar niet bovenuit stijgen. Maar dat is niet

echt waar, en dat is niet wat er staat. De ouders van Johannes de Doper waren in hun gedrag rechtvaardige mensen. Hun gerechtigheid was niet als vuile vodden. In Lukas 1 lezen we over de ouders van Johannes de Doper. Lukas 1:6 zegt:

Zij waren beiden rechtvaardig voor God en wandelden onberispelijk volgens alle geboden en verordeningen van de Heere.

LUKAS 1:6

Dit beschrijft geen toestand waarvoor ze zich zouden moeten schamen of waarvan God walgt. Dit is de manier waarop God Israël geboden had te leven.

Als je naar Handelingen 10 kijkt, staat daar een beschrijving van Cornelius, een heiden die God niet eens kende, maar die God wel zocht. In vers 2, Handelingen 10:2, staat over hem:

een vroom man, die met heel zijn huis God vreesde, veel liefdegaven aan het volk gaf en voortdurend tot God bad.

HANDELINGEN 10:2

Beschouwde God dit nu als vuile vodden? Nee. Een engel verscheen aan hem en zei in vers 4:

En hij hield de ogen op hem gericht en werd zeer bevreesd, en hij zei: Wat is er, heer? En de engel zei tegen hem: Uw gebeden en uw liefdegaven zijn als gedachtenis opgestegen naar God.

HANDELINGEN 10:4

Dat wil zeggen: God merkt jouw aalmoezen en jouw gebeden met welgevallen op. Hier is een man die God niet eens kende. Zijn rechtvaardige daden waren beslist geen vuile vodden.

Wat bedoelt Jesaja dan? Hij zegt niet: al onze gerechtigheid. Hij zegt: al onze gerechtigheden. Hij heeft het over bepaalde specifieke handelingen die de Joden als hun godsdienstige plicht verrichtten. Waarschijnlijk de offers, waarschijnlijk de wierook die ze brandden, waarschijnlijk het vasten dat we in eerdere hoofdstukken al zijn tegengekomen — allemaal dingen waarvan God walgt. Jullie verrichten al deze handelingen alsof jullie een rechtvaardig volk zijn. Jullie verrichten godsdienstige werken. Dat zijn de gerechtigheden waarover Jesaja spreekt: godsdienstige werken die niet werkelijk gepaard gaan met een rechtvaardig leven. Met andere woorden, ze vertrouwen op rituele dingen in plaats van op echte gerechtigheid. Ze denken dat het brengen van een offer, vasten of het naleven van het ritueel iets is wat hen rechtvaardig maakt. Al die rechtvaardige daden, die gerechtigheden, zijn als vuile voden.

14

Profetische aanklachten en totale verdorvenheid

Dit lijkt op wat Jeremia zei:

Arglistig is het hart, boven alles, ja, ongeneeslijk is het, wie zal het kennen?

JEREMIA 17:9

Soms passen we dat op alle mensen toe: je hart is door en door verdorven. Maar de Bijbel zegt niet dat de harten van alle mensen door en door verdorven zijn. Jeremia spreekt over de mensen van Jeruzalem in zijn tijd. Hij beschrijft de toestand van de afvallige natie: hun harten zijn voortdurend alleen maar slecht.

Theologen hebben profetische aanklachten vaak gebruikt waarmee de profeten hun generatie van huichelachtige Joden veroordeelden. Die hielden zich aan de uiterlijke vormen van godsdienst, maar waren innerlijk verdorven en deden slechte dingen. Ze waren niet oprecht. De profeten spreken erover dat hun gerechtigheden voor God als vuile voden zijn, of dat hun harten door en door verdorven zijn. Theologen nemen

die uitspraken en maken er vervolgens een algemene uitspraak over alle mensen van. Daarna vormen ze een leer van totale verdorvenheid, terwijl de profeten helemaal niet de bedoeling hadden zoiets te stellen. Jeremia zei niet dat zijn eigen hart door en door verdorven was. Het hart van Jesaja was niet door en door verdorven. Er was altijd een overblijfsel voor wie deze dingen niet golden.

Maar ze golden wel voor die generatie, voor dat volk, en misschien daarnaast nog voor vele anderen. Ik suggereer niet dat de Joden in die tijd de enige mensen waren die zo beschreven konden worden. Het punt is alleen dat, zelfs als deze beschrijving past bij veel mensen in veel verschillende tijden, ze niet noodzakelijk op alle mensen van toepassing is. Ze was niet van toepassing op de ouders van Johannes de Doper. Ze was niet van toepassing op Cornelius, en er is geen reden om te geloven dat ze van toepassing is op de meeste mensen, die misschien heel gewone mensen zijn die zondigen. Natuurlijk zijn we allemaal zondaars. Dat is niet hetzelfde als zeggen dat al onze gedachten voortdurend alleen maar slecht zijn. Dat is niet noodzakelijk waar.

De gereformeerde theologie is in wezen bijna afhankelijk van de bewering dat iemand die niet behouden is, altijd en voortdurend verkocht is aan de goddeloosheid. Zelfs wanneer zulke mensen goede dingen doen, zijn ze huichelachtig. Zelfs wanneer ze goede dingen doen, walgt God van de goede werken die ze doen, omdat ze niet wedergeboren zijn. Uit deze leer komt het idee voort dat je niet kunt geloven tenzij God je wedergeboren maakt, en dat je je niet kunt bekeren. Geen van deze dingen wordt in de Schrift gesteld. De Bijbel zegt nergens dat je wedergeboren moet zijn om je te bekeren. Er staat dat je je moet bekeren om wedergeboren te worden. Er staat nergens dat je wedergeboren moet zijn om te geloven. Er staat dat je moet geloven om opnieuw geboren te worden. Dat is wedergeboorte. Je wordt wedergeboren door te geloven.

15

Wedergeboorte komt door geloof

Toen Jezus tegen Nicodemus zei:

Verwonder u niet dat Ik tegen u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden.

JOHANNES 3:7

zei hij:

Hoe dan? Hoe kan dat?

Jezus zei:

En zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

JOHANNES 3:14-16

Zo word je wedergeboren: door te geloven. Dat staat overal in de Schrift. Johannes zei:

maar deze zijn beschreven, opdat u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en opdat u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn Naam.

JOHANNES 20:31

Dat wil zeggen: door te geloven ontvang je eeuwig leven; je wordt wedergeboren.

Ik bespreek dit omdat dit specifieke vers in Jesaja, en soortgelijke verzen in enkele passages van het Oude Testament, door populaire theologie behoorlijk uit hun verband zijn gerukt om een punt te maken dat de Bijbel niet maakt en ook niet bedoelt te maken. In feite spreekt de Bijbel deze theologie tegen. Jesaja klaagt dat zijn volk, zijn generatie, wel religieus is, maar dat al hun religieuze handelingen walgelijk zijn voor God omdat zij, zoals hij eerder zei, onrechtvaardig zijn in hun omgang met anderen. Ze leiden geen rechtvaardig leven. Ze doen gerechtigheden, afzonderlijke religieuze handelingen. Het zijn geen rechtvaardige mensen. Ze leiden geen rechtvaardig leven. Hun leven wordt niet gekenmerkt door rechtvaardige levenspatronen.

16

De Pottenbakker en de twee vaten van Israël

Maar vers 8 zegt:

Maar nu, HEERE, U bent onze Vader! Wij zijn het leem en U bent onze Pottenbakker: wij zijn allen het werk van Uw handen.

JESAJA 64:8

Deze uitspraak, dat Israël de klei is en God de Pottenbakker, wordt door Paulus overgenomen in Romeinen 9. Hij wijst erop dat God als de Pottenbakker het recht heeft om de klomp klei, één klomp, Israël, te nemen en er twee vaten van te maken. Dat is wat Paulus in Romeinen 9 zegt. Hij zegt:

Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp klei het ene voorwerp tot een eervol, het andere tot een oneervol voorwerp te maken?

ROMEINEN 9:21

Hij baseert dit op dit vers en op een soortgelijk vers in Jeremia 18. Op beide plaatsen wordt gezegd dat God de Pottenbakker is en Israël de klei. Hij zegt dat er één klomp klei is, het volk Israël. God is de Pottenbakker en Hij kan twee vaten maken. Hij heeft

één vat tot eer gemaakt, en dat is het overblijfsel. En Hij heeft één vat tot oneer gemaakt, en dat is het afvallige deel. Heel Israël valt uiteen in twee delen. Ze bevinden zich óf in het ene vat óf in het andere. Ze zijn allebei uit dezelfde klomp klei voortgekomen, maar de vaten zijn verschillend. Het vat dat eervol is en voor eervolle doeleinden wordt gebruikt, is het trouwe overblijfsel in Israël. Het vat dat niet eervol is, is het afvallige deel van Israël.

Wat Paulus in Romeinen 9 duidelijk maakt, is dat God het recht heeft om zo'n onderscheid te maken als Hij dat wil. Dat deed Hij zelfs al in de baarmoeder van Rebekka, toen Jakob en Ezau daarin waren. Hij besloot welk deel van Abrahams nageslacht de beloften zou voortzetten. Daarvoor koos Hij Jakob, niet Ezau. Sommige mensen maken de fout te denken dat het gaat over het uitkiezen van de ene persoon om behouden te worden en de andere om verloren te gaan. Maar Paulus verwijst er nergens naar dat Ezau verloren ging of Jakob behouden werd. Hij spreekt erover hoe God binnen Abrahams familie kiest wie de kinderen van de belofte zullen zijn en wie niet. Jakob werd daarvoor gekozen. Ezau niet.

Paulus haalt het Oude Testament aan, uit Genesis 25. Hij zegt:

De HEERE zei toen tegen haar: Er zijn twee volken in uw schoot, en twee naties zullen zich uit uw lichaam vaneenscheiden. Het ene volk zal sterker zijn dan het andere en de meerdere zal de mindere dienen.

GENESIS 25:23

Met andere woorden: Ezau zou Jakob dienen. Het is duidelijk dat hier niet naar behoud wordt verwezen. Mensen in de hel dienen toch geen mensen in de hemel? Nee, Jakob zou de voornaamste broer zijn. Hij zou de broer zijn die het eerstgeboorterecht zou hebben. Ezau zou het eerstgeboorterecht niet hebben. Dit gaat over een natuurlijke erfenis. Dit gaat over de vraag via welk deel van Abrahams nageslacht de beloften aan Abraham op aarde zouden worden vervuld, dat wil zeggen: via welk deel de Messias zou voortkomen. Jakob werd daarvoor gekozen. Dat is een voorrecht. Ezau

werd daar niet voor gekozen. God maakte een soevereine keuze. Hij baseerde die niet op iets goeds of slechts wat zij hadden gedaan. Het heeft niets te maken met een voorspelling over behoud.

Er wordt gezegd dat God binnen Abrahams familie, Israël, altijd keuzes heeft gemaakt over wie het beloofde nageslacht zou zijn en wie niet het beloofde nageslacht zou zijn. Israël is als een klomp klei, en God heeft dat volk genomen en er twee categorieën, twee vaten, van gemaakt. De gelovigen daarin zijn als het ware het uitverkoren nageslacht, de kinderen van de belofte. De anderen, de afvalligen, zijn dat niet.

17

Het overblijfsel en afgebroken takken

Jesaja ziet dit ook. God heeft het recht om dit onderscheid te maken. Hij zegt:

HEERE, wees niet al te vertoornd en denk niet voor eeuwig aan de ongerechtigheid. Zie, aanschouw toch, wij allen zijn Uw volk.

JESAJA 64:9

Daarmee moet hij het overblijfsel bedoelen, want het is duidelijk dat niet alle afvalligen Zijn volk waren, en Hij heeft dat heel duidelijk gemaakt.

Uw heilige steden zijn een woestijn geworden. Sion is een woestijn geworden, Jeruzalem een woestenij. Ons heilig, luisterrijk huis, waarin onze vaders U prezen, is met vuur verbrand; alles wat ons dierbaar was, is tot een puinhoop geworden.

JESAJA 64:10-11

In wezen is dit een weeklacht over het oordeel dat over het afvallige deel komt, en een erkenning dat God als de Pottenbakker het recht heeft ermee te doen wat Hij wil. Maar één ding dat Hij had gedaan, was het afvallige deel en de tempel te vernietigen.

Zoals Paulus in Romeinen 11 zei, zijn er Joden die wegens ongeloof van de boom zijn afgebroken, maar zij kunnen weer worden toegevoegd als zij niet in ongeloof blijven. Paulus voorspelde niet dat zij weer zouden worden toegevoegd. Hij zei eenvoudigweg dat zij, zoals ze wegens ongeloof waren afgebroken, weer geënt kunnen worden, net zoals wij heidenen dat zijn. Dit is een heel groot 'als', maar het is een voorwaarde waaraan velen hebben voldaan.

In Romeinen 11:23 staat, waar het gaat over de Joden die onder het oordeel zijn gekomen en van de boom zijn afgebroken:

En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, geënt worden, want God is machtig hen opnieuw te enten.

ROMEINEN 11:23

In het vervolg spreekt Paulus eerst de heidenen aan als takken van een van nature wilde olijfboom. Met „zij” bedoelt hij hier echter de ongelovige Joden: als zij niet in ongeloof blijven, kan God hen weer op hun eigen olijfboom enten. God is dus beslist in staat om hen weer te enten. Hij kan een natuurlijke tak even gemakkelijk, of misschien gemakkelijker, enten dan een vreemde tak. Het punt is dat Israël weliswaar onder het oordeel is gekomen, maar dat het mogelijk is dat zij behouden worden. Het is mogelijk dat zij zich tot Christus keren, net als ieder ander. Het is niet zo dat God Israël als geheel, als ras, heeft afgesneden. God is geen racist. Hij begunstigt Israël niet vanwege hun ras en veracht hen ook niet vanwege hun ras. Hij begunstigt degenen die Hem begunstigen. Hij eert degenen die Hem eren en veracht degenen die Hem verachten. Israël werd geoordeeld omdat zij Hem in wezen verachtten. Maar als zij zich omkeren, als zij niet in ongeloof blijven, kunnen ook zij behouden worden.

18

Heidenen vinden God, Israël verzet zich

Hoofdstuk 65. God zegt:

Ik ben gezocht door hen die naar Mij niet vroegen, Ik ben gevonden door hen die Mij niet zochten. Tegen het volk dat Mijn Naam niet aanriep heb Ik gezegd: Zie, hier ben Ik, zie, hier ben Ik.

JESAJA 65:1

Dit verwijst naar de heidenen, die in vroegere tijden, vóór de tijd van Christus, Jahweh niet zochten. Zij aanbaden andere goden. Zij vroegen Jahweh niet om het Evangelie naar hen toe te sturen. Hij kwam naar hen toe. Hij stuurde boodschappers naar hen toe. Zij vroegen niet om Hem. In de Engelse vertaling die de spreker volgt, waren zij een volk dat niet naar Gods Naam genoemd was. De aangehaalde HSV vertaalt hier dat het volk Gods Naam niet aanriep.

Ik weet dat dit over de heidenen gaat, omdat Paulus dit in Romeinen 10:20 aanhaalt en juist vanuit dit vers dat punt maakt. In Romeinen 10:20 staat:

En Jesaja durft het aan te zeggen: Ik ben gevonden door hen die Mij niet zochten, Ik heb Mij geopenbaard aan hen die naar Mij niet vroegen.

ROMEINEN 10:20

Vers 21:

Met het oog op Israël zegt Hij echter: Heel de dag heb Ik Mijn handen uitgebreid naar een ongehoorzaam en tegensprekend volk.

ROMEINEN 10:21

Dat is het volgende vers in Jesaja 65. Paulus haalt de eerste twee verzen van Jesaja 65 aan. Hij past het eerste toe op de heidenen en het tweede op Israël. Het volk en de mensen die God voorheen niet zochten, waren dus natuurlijk de heidenen. Zij waren niet Zijn volk. Maar met betrekking tot Israël zegt Paulus dat Gods woorden in vers 2 van Jesaja 65 luiden:

De hele dag heb Ik Mijn handen uitgespreid naar een opstandig volk, dat de weg gaat die niet goed is, naar hun eigen gedachten;

JESAJA 65:2

De manier waarop Paulus deze verzen aanhaalt en toepast, rechtvaardigt wat ik heb gezegd. In het ene vers spreekt hij over het overblijfsel, in het volgende vers spreekt hij over de opstandelingen, en in het daaropvolgende vers spreekt hij weer over het overblijfsel. Hij springt heen en weer. Dat doet hij in deze twee opeenvolgende verzen. Paulus zegt dat hij in het eerste van deze verzen spreekt over de gemeente, de heidenen, de getrouwen. In het tweede spreekt hij over de opstandige Joden. Jesaja springt dus als een pingpongbal heen en weer tussen deze twee groepen.

19

Huichelachtige godsdienst onder Gods oordeel

een volk dat Mij voortdurend tot toorn verwekt, recht in Mijn aangezicht, door offers te brengen in de tuinen en een reukoffer te brengen op bakstenen.

JESAJA 65:3

Dit zou op de offerhoogten zijn, voor de heidense goden.

Zij zitten in de graf spelonken en overnachten bij wie daar bewaard worden; zij eten varkensvlees en er is kooknat van onrein vlees in hun vaatwerk.

JESAJA 65:4

De man die tussen de graven woonde, schiet ons te binnen, omdat hij door demonen bezeten is. Maar hier gaat het over mensen die hun heidense godsdienstige rituelen uitvoeren tussen de graven, op de begraafplaatsen.

Zij eten onrein voedsel dat de Joden niet mogen eten.

Zij zeggen: Blijf waar u bent, nader niet tot mij, want ik ben heiliger dan u. Dezen zijn rook in Mijn neus, een vuur dat de hele dag brandt.

JESAJA 65:5

Dit verwijst duidelijk naar de Farizeeën en mensen zoals zij, die in het diepst van hun hart allesbehalve rechtvaardig waren. Jezus zei dat zij vol doodsbeenderen en onreine dingen waren, vol onreinheid. Vanbuiten waren zij witgepleisterde grafmonumenten, en vanbuiten zeiden zij: 'Ik ben heiliger dan jij.' Maar zij stinken voor God. Het is als rook in Zijn neusgaten. Dit soort godsdienstige oppervlakkigheid en huichelarij irriteert Hem.

Zie, het staat geschreven voor Mijn aangezicht. Ik zal niet zwijgen, maar Ik zal het vergelden, ja, Ik zal het vergelden in hun boezem uw ongerechtigheden en de ongerechtigheden van uw vaders tegelijk, zegt de HEERE, omdat zij reukoffers hebben gebracht op de bergen en Mij smaadheid hebben aangedaan op de heuvels. Daarom zal Ik hun ook hun eerstverdiende arbeidsloon uitbetalen in hun boezem.

JESAJA 65:6-7

Jezus zei dat Zijn generatie de prijs zou betalen voor het bloedvergieten van al hun voorouders, vanaf het bloed van Abel tot het bloed van Zacharia. Hij zei:

Wee u, want u bouwt de grafmonumenten voor de profeten, maar uw vaders hebben hen gedood. U getuigt dus dat u van harte instemt met de daden van uw vaders, want zij hebben hen gedood en u bouwt hun grafmonumenten.

LUKAS 11:47-48

Hij zei:

Maakt ook u dan de maat van uw vaders vol!

MATTHEÛS 23:32

En Hij zei dat dit alles over deze generatie zou komen. Natuurlijk heeft Hij het over het jaar 70 na Christus.

Moet dit dan zijn wat bedoeld wordt wanneer er staat:

Ik ga hun eigen ongerechtigheden en die van hun voorouders samen bij hen vergelden, allemaal tegelijk, over die generatie?

uw ongerechtigheden en de ongerechtigheden van uw vaders tegelijk, zegt de HEERE, omdat zij reukoffers hebben gebracht op de bergen en Mij smaadheid hebben aangedaan op de heuvels. Daarom zal Ik hun ook hun eerstverdiende arbeidsloon uitbetalen in hun boezem.

JESAJA 65:7

Iemand zou kunnen zeggen: „Maar de Joden in de eerste eeuw offerden geen wierook en offers aan heidense afgoden. Na de Babylonische ballingschap deden ze dat niet meer.” Dat klopt. Maar wanneer Jesaja de ware aanbidding van de ware God door het overblijfsel beschrijft, gebruikt hij beelden die aan de oude orde doen denken. Hij spreekt over het offeren van wierook. Hij spreekt over het brengen van offers op het

altaar. Hij spreekt over dingen die kenmerkend waren voor de aanbidding in zijn tijd. Net zoals hij volken uit zijn tijd noemt om de heidenen in het algemeen voor te stellen, noemt hij de vormen van aanbidding uit zijn tijd om aanbidding in het algemeen voor te stellen. Hij noemt ook de afval van zijn tijd en de bijbehorende vormen van offerhoogten.

20

Oudtestamentische beelden voor het nieuwe verbond

Daarmee stelt hij afval in het algemeen voor. Zo werkt Jesaja. Zo zijn de profeten in het algemeen. Ze gebruiken vormen uit hun eigen tijd om dingen voor te stellen die in het tijdperk van het Nieuwe Testament in werkelijkheid een andere vorm aannemen. Besnijdenis bijvoorbeeld. De sabbat bijvoorbeeld.

Laat de vreemdeling die zich bij de HEERE gevoegd heeft, niet zeggen: De HEERE heeft mij geheel en al van Zijn volk gescheiden; laat de ontmande niet zeggen: Zie, ik ben maar een dorre boom. Want zo zegt de HEERE over de ontmanden die Mijn sabbatten in acht nemen, verkiezen wat Mij behaagt, en vasthouden aan Mijn verbond: Ik zal hun in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan die van zonen en dan die van dochters; een eeuwige naam zal Ik ieder van hen geven, een naam die niet uitgewist zal worden. En de vreemdelingen die zich bij de HEERE voegen om Hem te dienen en om de Naam van de HEERE lief te hebben, om Hem tot dienaren te zijn; allen die de sabbat in acht nemen, zodat zij hem niet ontheiligen, en die aan Mijn verbond vasthouden: hen zal Ik ook brengen naar Mijn heilige berg, en Ik zal hen verblijden in Mijn huis van gebed. Hun brandoffers en hun slachtoffers zullen welgevallig zijn op Mijn altaar. Want Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden voor alle volken.

JESAJA 56:3-7

Dat klinkt alsof het om het letterlijk houden van de sabbat gaat. Hij zegt ook:

Jullie offers zullen op Mijn altaar aanvaard worden.

Maar hij heeft het over het tijdperk van het Nieuwe Testament. Wat zijn deze sabbatten en offers op het altaar? Dit is kenmerkend voor de manier waarop de profeten over de orde van het Nieuwe Testament spreken. Het gaat over de ware aanbidding van God, waarvan Jezus zei dat die in geest en waarheid plaatsvindt. Maar daarvoor wordt beeldspraak gebruikt die aansloot bij het beeld dat de Joden van aanbidding hadden. Natuurlijk neemt die aanbidding een andere vorm aan wanneer ze geestelijk is.

Zo wordt ook de afval van de mensen in Jezus' tijd beschreven in termen van de afval van de mensen in Jesaja's tijd. Bedenk dat Jezus zei: „Terecht sprak Jesaja over jullie toen hij zei:

Huichelaars! Terecht heeft Jesaja over u geprofeteerd, toen hij zei: Dit volk nadert tot Mij met hun mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver bij Mij vandaan;

MATTHEÛS 15:7-8

Jesaja sprak niet over Jezus' generatie. Hij sprak over zijn eigen generatie. Maar Jezus zei dat hij over jullie sprak. Dat wil zeggen: jullie zijn hetzelfde als de mensen in Jesaja's tijd. De vormen van hun ongehoorzaamheid waren niet hetzelfde, maar zij waren hetzelfde. God had dezelfde problemen met hen: uiterlijk waren ze godsdienstig, ze vonden zichzelf heiliger dan anderen en ze waren een stank in Zijn neusgaten. Hun godsdienst was op het uiterlijke gericht, maar ze waren afvallig.

21

Het overblijfsel tegenover de afvalligen

Jesaja gaat hier heen en weer springen. De verzen 8 tot en met 10 gaan over het overblijfsel. De verzen 11 tot en met 15 gaan over de afvalligen. Vers 16 en wat daarop volgt gaat over de nieuwe orde onder de Messias. We springen dus opnieuw heen en weer tussen het goede en het slechte. Maar je zult zien dat de bewoordingen doen denken aan het huidige tijdperk van de Messias en aan het oordeel dat over Jeruzalem kwam nadat Jezus gekomen was.

Zo zegt de Heere in vers 8:

Zo zegt de HEERE: Zoals wanneer er nog sap in een druiventros gevonden wordt en men zegt: Richt hem niet te gronde, want er is een zegen in, zo zal Ik doen ter wille van Mijn dienaren. Ik zal hen niet allen te gronde richten. Ik zal nageslacht uit Jakob doen voortkomen, uit Juda een erfgenaam van Mijn bergen; Mijn uitverkorenen zullen het in bezit nemen en daar zullen Mijn dienaren wonen. Saron zal tot een schaapskooi worden en het Dal van Achor tot een rustplaats voor rundvee, voor Mijn volk, dat Mij gezocht heeft.

JESAJA 65:8-10

Ze zijn als de druiven die bij de nalezing worden gevonden. Er blijft een overblijfsel achter dat van het oordeel gespaard wordt. In dit geval zijn dat de christenen.

Dan zegt hij in vers 11:

Maar u die de HEERE verlaat, u die Mijn heilige berg vergeet, u die de tafel gereedmaakt voor de god Gad, u die voor de god Meni de bekers vult met gemengde drank,

JESAJA 65:11

Gad is de naam van een van de stammen van Israël, maar het woord Gad betekent eigenlijk troep of fortuin. Het kan betekenen dat je een tafel klaarmaakt voor het fortuin. Of, zeggen sommige mensen, dit is een valse god, Fortuin. Anderen zeggen dat het voor een troep is. Je hebt zoveel valse goden dat je ze een troep goden kunt noemen die je dient.

Meni wordt hier in verband gebracht met het Aramese woord MENE uit Daniël 5, dat 'geteld' betekent. Het staat in het schrift op de wand. Het kan dus zijn dat Gad een troep betekent, omdat Mene een getal betekent. Je aanbidt heel veel goden: een troep goden, een groot aantal, een bepaald aantal goden.

Ik zal u tellen, maar voor het zwaard. U zult allen moeten neerbukken ter slachting, omdat Ik geroepen heb, maar u niet geantwoord hebt, omdat Ik gesproken heb, maar u niet geluisterd hebt, maar gedaan hebt wat slecht was in Mijn ogen, en gekozen hebt voor wat Mij niet behaagt.

JESAJA 65:12

Het laatste deel van vers 12 is een refrein dat in hoofdstuk 66, vers 4, opnieuw terugkomt. God riep, maar zij antwoordden niet. Zij kozen wat Hem niet behaagde. Het klinkt niet alsof God hier al het kiezen doet. God roept hen en zij komen niet. Jezus zei:

Jeruzalem, Jeruzalem, u die de profeten doodt en stenigt wie naar u toe gezonden zijn! Hoe vaak heb Ik uw kinderen bijeen willen brengen, op de wijze waarop een hen haar kuikens bijeenbrengt onder haar vleugels; maar u hebt niet gewild!

MATTHEÛS 23:37

God roept en zij komen niet. Hier is sprake van vrije wil. Zij kiezen datgene waarvan Hij niet wil dat zij het kiezen.

22

Zegen voor dienaren en oordeel voor vijanden

Daarom, zo zegt de Heere HEERE: Zie, Mijn dienaren zullen eten, maar ú zult hongerlijden. Zie, Mijn dienaren zullen drinken, maar ú zult dorst hebben. Zie, Mijn dienaren zullen verblijd zijn, maar ú zult beschaamd worden. Zie, Mijn dienaren zullen juichen vanwege een hart vol vreugde, maar ú zult schreeuwen vanwege een hart vol leed, en vanwege een gebroken geest zult u weklagen.

JESAJA 65:13-14

Dat wil zeggen: het overblijfsel, de christenen, zal te eten krijgen. Hun dorst zal gelest worden. Zij zullen zich verblijden in plaats van treuren. Dit is wat de zaligsprekingen zeggen. In Lukas 6, vanaf vers 20, zei Jezus:

En toen Hij Zijn ogen opgeslagen had naar Zijn discipelen, zei Hij: Zalig bent u, armen, want van u is het Koninkrijk van God.

LUKAS 6:20

Maar dan zegt Hij:

Maar wee u, rijken, want u hebt uw troost al. Wee u, die verzadigd bent, want u zult hongerlijden. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en huilen.

LUKAS 6:24-25

Jezus maakt dit onderscheid feitelijk ook binnen Israël. Er zijn dienaren van God die te eten zullen krijgen, en er zullen vijanden van God in Israël zijn die honger zullen lijden. Met andere woorden, God zal degenen in Israël zegenen die Zijn dienaren zijn, maar de anderen oordelen. Vers 15:

U zult uw naam voor Mijn uitverkorenen achterlaten als een vloekwoord en de Heere HEERE zal u doden, maar Zijn dienaren zal Hij noemen met een andere naam,

JESAJA 65:15

Dit is natuurlijk de verwoesting van Jeruzalem en het noemen van Zijn dienaren naar de naam van Christus. De naam Jood blijft min of meer als een vloek achter.

Dit is geen antisemitische uitspraak wanneer er staat:

Ik zal jullie naam als een vloek achterlaten.

Wanneer mensen een vloek uitspraken, zeiden ze: 'Moge het je vergaan als die-en-die', waarmee ze iets slechts bedoelden. 'Moge het je vergaan als Korach, voor wie de aarde zich opende en die door de aarde werd verzwolgen', zou een kenmerkend soort vloek zijn. Nu zal de naam Jood worden gebruikt: 'Moge het je vergaan als de Joden.' Het is in wezen geen uitspraak over een ras. Er wordt gezegd dat wat hun overkwam zo rampzalig is dat je, als je iemand wilt vervloeken, zulke dingen over die persoon uitspreekt: 'Moge het je vergaan als de Joden.'

In onze tijd is het bijna moeilijk om zelfs dit voorbeeld te geven, omdat je ervoor moet oppassen niet antisemitisch te klinken. Maar ik geloof dat dit is wat hier wordt gezegd. Hij zei:

De Heer zal jullie doden en Zijn dienaren een andere naam geven, niet bij jouw naam. Israël, het natuurlijke Israël, is niet langer de naam van Zijn dienaren. Het zijn christenen. Het is het lichaam van Christus. Zij worden naar de naam van Christus genoemd.

zodat wie zich zegenen zal op aarde, zich zal zegenen in de God van de waarheid, en wie zweren zal op aarde, zal zweren bij de God van de waarheid, omdat de benauwdheden van vroeger vergeten zullen zijn, omdat zij verborgen zullen zijn voor Mijn ogen.

JESAJA 65:16

— niet de God van Israël, zoals in het Oude Testament, maar de God van de waarheid.

niet de God van Israël of de God van Jakob, maar de God van de waarheid. Jezus is de waarheid. De God van Jezus Christus is de God Die nu wordt erkend bij eden en dergelijke. Dat is het voorbeeld dat Hij geeft:

Omdat de vroegere ellende vergeten is en voor Mijn ogen verborgen blijft.

23

De nieuwe hemel en aarde in het Nieuwe Testament

Hier, in vers 17, vinden we de eerste vermelding van de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde. Ze zullen aan het einde van hoofdstuk 66 opnieuw worden genoemd. Maar wat zijn de nieuwe hemelen en de nieuwe aarde? In het Nieuwe Testament, in 2 Petrus 3, vers 13, staat:

Maar wij verwachten, overeenkomstig Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.

2 PETRUS 3:13

Petrus zei dat de huidige hemelen en aarde bewaard worden voor een dag van oordeel, een vurig oordeel, waarin de hemelen zullen vergaan, de aarde zal verbranden en de elementen door verzengende hitte zullen smelten.

Petrus spreekt kennelijk over eschatologie, over de eindtijd, over de wederkomst van Jezus en de vestiging van de nieuwe orde in de hemelen en op de aarde. In Openbaring 21 en 22 ziet Johannes nieuwe hemelen en een nieuwe aarde. Ook ziet hij een nieuw Jeruzalem uit de hemel neerdalen naar de nieuwe aarde, dat hij beschrijft in bewoordingen die aan Jesaja 60 doen denken.

In het Nieuwe Testament lijkt het erop — en op dit moment in mijn leven is dat mijn overtuiging — dat het nieuwe Jeruzalem en de nieuwe hemelen en nieuwe aarde die in Openbaring worden beschreven, verwijzen naar een toekomstige heerlijkheid van de gemeente. Wij zijn nu het nieuwe Jeruzalem. Maar in Openbaring 21 ziet Johannes het nieuwe Jeruzalem neerdalen als een bruid die voor haar man versierd is en zich gereedgemaakt heeft; in vers 11 wordt vervolgens gezegd dat zij de heerlijkheid van God bezit. Ik geloof dat de gemeente nog verheerlijkt moet worden. De gemeente heeft God, maar wij zijn nog niet verheerlijkt. Ik geloof dat wat Johannes ziet iets eschatologisch is. Ik denk dat waar Petrus over spreekt iets eschatologisch is. Maar niet iedereen denkt daar zo over. Sommige mensen denken dat het alleen maar een verwijzing is naar de gemeente in de huidige tijd.

De bewoording van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde vindt hier in Jesaja haar oorsprong, in vers 17:

Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Aan de vorige dingen zal niet meer gedacht worden, ze zullen niet meer opkomen in het hart.

JESAJA 65:17

Gezien de informatie in het Nieuwe Testament zouden we kunnen aannemen dat dit een beschrijving is van de eschatologische nieuwe wereld, en zo vatten de meeste commentatoren het op. In veel opzichten is dit echter heel duidelijk een passage over het Koninkrijk, zoals andere passages in Jesaja, die het Nieuwe Testament hoofdzakelijk op onze eigen tijd toepast.

Hier hebben we een klein conflict. De passages van Jesaja over het Koninkrijk worden door de schrijvers van het Nieuwe Testament bijna altijd toegepast op het heden, op het tijdperk van de gemeente. Het lijkt er echter op dat Johannes in Openbaring en Petrus in 2 Petrus de nieuwe hemel en de nieuwe aarde toepassen op een toekomstig eschatologisch tijdperk.

24

De nieuwe schepping is al doorgebroken

Ik heb geen ruimte om hier dogmatisch over te zijn, maar zelf begrijp ik het zo dat er een letterlijke nieuwe hemel en een nieuwe aarde zullen komen wanneer Jezus terugkomt, zoals Petrus en Johannes erover lijken te spreken. Maar ik geloof ook dat de nieuwe hemel en de nieuwe aarde in het huidige tijdperk zijn doorgebroken. Want Paulus zei in 2 Korinthe 5 dat als iemand in Christus is, hij een nieuwe schepping is. De schepping van de hemel en de aarde in Genesis 1:1 wordt in Jesaja vervangen door een nieuwe schepping, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Maar als wij in Christus zijn, zijn wij een nieuwe schepping. Wij hebben er al deel aan. Paulus zei:

Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, alles is nieuw geworden.

2 KORINTHE 5:17

Evenzo staat er in Hebreëen, hoofdstuk 6, dat christenen degenen zijn die geproefd hebben van:

en het goede Woord van God geproefd hebben en de krachten van de komende wereld,

HEBREEËN 6:5

of het komende tijdperk. Daarom denk ik dat er een toekomstige wereld is, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, die zichtbaar zal worden wanneer Jezus terugkeert. De krachten van dat tijdperk, de geestelijke werkelijkheden van die tijd, worden echter nu al ervaren door degenen onder ons die in Christus zijn, een nieuwe schepping.

Christus is in Zijn opstanding al de nieuwe schepping binnengegaan. Hij is al verheerlijkt. In Hem zijn ook wij verheerlijkt. Maar er komt een tijd waarin ons lichaam in de opstanding verheerlijkt wordt. Er is iets geestelijks en er is iets lichamelijks.

En dus spreekt Jesaja hier, en tot aan het einde van het boek, naar mijn inzicht nog steeds over het huidige tijdperk, over de huidige ervaring van deze nieuwe schepping. Maar misschien klinkt daarin ook een echo door van de eschatologische nieuwe schepping. Ik ben er echter van overtuigd dat we, wanneer we bij hoofdstuk 66 komen, waar nog steeds over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde wordt gesproken, naar de eerste eeuw kijken: het overblijfsel dat God verheerlijkt en het oordeel over de goddelozen. Maar dit verschilt sterk van wat veel commentatoren zeggen, dus eerlijk gezegd zul je zelf tot een oordeel moeten komen.

25

Eeuwig leven in het Nieuwe Jeruzalem

Maar in hoofdstuk 65, vers 17, staat:

Want zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Aan de vorige dingen zal niet meer gedacht worden, ze zullen niet meer opkomen in het hart. Maar wees vrolijk en verheug u tot in eeuwigheid in wat Ik schep, want zie, Ik schep Jeruzalem een vreugde en zijn volk blijdschap. En Ik zal Mij verheugen over Jeruzalem en vrolijk zijn over Mijn volk. Geen stem van gewezen zal erin meer gehoord worden, of een stem van geschreeuw.

JESAJA 65:17-19

—dat is het Nieuwe Jeruzalem—

Deze informatie lijkt sterk op wat er over het tijdperk van het Koninkrijk staat in veel van de andere passages die we hebben gelezen. Van die passages wordt aangegeven dat ze nu, in ons leven, vervuld worden.

Daar zal niet meer zijn een zuigeling die maar enkele dagen leeft of een oude man die zijn dagen niet zal volmaken, want een jonge man zal sterven als een honderdjarige, maar een zondaar, al is hij honderd jaar, zal vervloekt worden.

JESAJA 65:20

Dit vers is voor veel mensen werkelijk een bron van verbijstering geweest. Over het algemeen geloven premillennialisten dat dit een beschrijving van het duizendjarig rijk is. In de Scofield Reference Bible, waarin Scofield zijn eigen tussenkopjes heeft ingevoegd, staat boven vers 17: ‘De nieuwe hemel en de nieuwe aarde’, maar boven vers 18 staat: ‘Het duizendjarig koninkrijk.’ Met andere woorden, vers 17 zegt:

Kijk, Ik maak een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Scofield en andere premillennialisten stellen dat niet gelijk aan het duizendjarig rijk. Maar vervolgens zegt Scofield: ‘Maar wanneer je bij vers 18 komt, is het het duizendjarig rijk.’ Jesaja geeft daar beslist geen enkel signaal voor, en ik zie geen enkele reden om het te geloven. Ik geloof dat we het hier van begin tot eind hebben over datgene wat hij de nieuwe hemel en de nieuwe aarde noemt, wat dat dan ook is.

Maar wat wordt hiermee bedoeld? De Engelse vertaling die de spreker volgt, spreekt over een kind dat op honderdjarige leeftijd sterft; de aangehaalde HSV heeft hier: „een jonge man zal sterven als een honderdjarige”. Dit is een zeer moeilijke passage. Hij is voor iedereen moeilijk, omdat de bewoording zo vreemd is. Premillennialisten zeggen dat als iemand in het duizendjarig rijk op honderdjarige leeftijd sterft, hij nog steeds een baby zal zijn. De indruk is dat er zoiets wordt gezegd: mensen leven zo lang dat de eerste honderd jaar nog steeds de babytijd vormen. Als iemand op honderdjarige leeftijd zou sterven, is dat bijna alsof hij doodgeboren wordt. Het is bijna alsof hij in zijn babytijd sterft. Hij is nog steeds een kind, nog steeds een baby. Maar de bewoording is moeilijk te ontwarren.

Ik heb me er door de jaren heen veel mee beziggehouden, maar heb niets kunnen bedenken wat echt bevredigend is, behalve dat ik denk dat dit een poëtische manier is om te spreken over een nieuw soort leven dat eeuwig is. Het gaat niet noodzakelijk over een letterlijke dood, letterlijke baby's of letterlijk honderden jaren, maar het is impressionistisch. Het idee is dat dit het tijdperk van het eeuwige leven is. Zij die in het Nieuwe Jeruzalem zijn, hebben eeuwig leven, waarvan de Bijbel zegt dat wij het nu hebben. Jezus zei in Johannes 5:24:

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie Mijn woord hoort en Hem gelooft Die Mij gezonden heeft, die heeft eeuwig leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit de dood overgegaan in het leven.

JOHANNES 5:24

Dus wij hebben eeuwig leven. Wij zijn overgegaan uit de dood in het leven. Dit leven is eeuwig. Ik geloof niet dat er iets letterlijk bedoeld wordt met baby's die op honderdjarige leeftijd sterven. Ik denk opnieuw dat het impressionistisch is. Het idee is dat deze mensen heel erg lang leven. Dit is geen natuurlijk leven. Dit is zoiets als een bovennatuurlijk lang leven. Daarom geloof ik persoonlijk dat dit gewoon een verwijzing naar het eeuwige leven is, uitgedrukt in nogal vreemde beeldspraak. Als iemand daar anders over denkt, mag hij dat gerust denken.

26

De zegeningen en vrede van het nieuwe verbond

Vers 21:

Zij zullen huizen bouwen en erin wonen, zij zullen wijngaarden planten en van hun vrucht eten. In wat zij bouwen, zal geen ander wonen, van wat zij planten, zal geen ander eten. Want de dagen van Mijn volk zullen zijn als de dagen van een boom, en Mijn uitverkorenen zullen lang genieten van het werk van hun handen. Zij zullen zich niet voor niets vermoeien of kinderen baren voor iets verschrikkelijks, want zij zijn het nageslacht van de gezegenden door de HEERE, en hun nakomelingen met hen.

JESAJA 65:21-23

Dit is duidelijk verwoord in termen die de Joden echt konden waarderen. Ze zijn binnengevallen. Hun huizen zijn afgebroken. Hun kinderen worden geboren in tijden vol moeilijkheden. Zo is de Joodse geschiedenis grotendeels geweest. Dit alles is daar het tegenovergestelde van. Je zult in je eigen huis wonen. Niemand anders zal in jouw huis gaan wonen. Je kinderen zullen geboren worden in een vreedzame situatie, zoals iedereen zou wensen. Dit alles is volgens mij een impressionistische beschrijving van de zegeningen van het nieuwe verbond.

En het zal geschieden dat voordat zij roepen, Ík zal antwoorden, terwijl zij nog spreken, Ík zal horen. Een wolf en een lammetje zullen gezamenlijk weiden, een leeuw zal stro eten als een rund, een slang — zijn voedsel zal stof zijn. Zij zullen geen kwaad doen en geen verderf aanrichten op heel Mijn heilige berg, zegt de HEERE.

JESAJA 65:24-25

Deze beeldspraak kwam natuurlijk het eerst voor in Jesaja 11, een gedeelte dat in zijn geheel over het huidige tijdperk lijkt te gaan. Zoveel beelden daaruit worden immers in het Nieuwe Testament aangehaald en op het huidige tijdperk toegepast. Iets interessants hier is dat er vroegere vijanden met elkaar verzoend lijken te zijn: Joden en heidenen, zoals wilde dieren en tamme dieren. Er is verzoening tussen Joden en heidenen, maar niet tussen hen en de duivel. De slang eet nog steeds stof. Hij heeft zich niet hersteld. Voor hem is er niets verbeterd. In hoofdstuk 11 staat echter dat een kind bij het hol van de slang zal spelen en daardoor geen kwaad zal ondervinden. De slang is niet hersteld, maar zijn macht over het volk van God is verminderd.

27

God woont niet in een aardse tempel

Zo zegt de HEERE:

Zo zegt de HEERE: De hemel is Mijn troon en de aarde de voetbank van Mijn voeten. Waar zou dan het huis zijn dat u voor Mij zou willen bouwen en waar de plaats van Mijn rust? Want Mijn hand heeft al die dingen gemaakt, en daardoor bestaan al die dingen, spreekt de HEERE. Maar Ik zal zien op deze, op de ellendige en verslagene van geest, en wie voor Mijn woord heeft.

JESAJA 66:1-2

Stefanus haalde dit eerste vers in zijn toespraak aan. Denk eraan dat hij, voordat hij terechtstond, ervan beschuldigd werd dat hij zei dat Jezus zou komen, alle verordeningen die Mozes had gebracht zou veranderen, en de tempel zou verwoesten, of deze plaats, Jeruzalem, en de tempel zou verwoesten. Daarvan werd hij beschuldigd. Hij hield ter verdediging een toespraak die er in wezen op neerkwam dat de tempel niet zo onaantastbaar is. Hij zou niet terecht moeten staan met zijn leven op het spel omdat hij had voorspeld dat de tempel verwoest zou worden. God had tenslotte gezegd:

De hemel is Mijn troon en de aarde is Mijn voetenbank.

Wat doet enig aards huis er dan toe?

Stefanus zei dat God zelfs nooit had gevraagd om de tempel te laten bouwen. In zijn toespraak zegt hij dat God Mozes gebod de tabernakel te bouwen, dat David verlangde een woonplaats voor God te vinden en dat Salomo Hem een huis bouwde. Dat was niet iets waarvoor God naar David toe kwam en waar Hij om vroeg. Het was Davids idee. God zegende het, maar het was Davids idee. God zegt:

In wat voor huis willen jullie Mij onderbrengen?

Salomo, degene die de tempel daadwerkelijk bouwde, zei toen hij bad en de tempel inwijdde:

Maar zou God werkelijk op de aarde wonen? Zie, de hemel, ja, de allerhoogste hemel, kan U niet bevatten, hoeveel te min dit huis dat ik gebouwd heb!

1 KONINGEN 8:27

Zelfs Salomo, de bouwer van de tempel, wist dat God niet tot de tempel beperkt is. De tempel is niet zo onaantastbaar. Dat was wat Stefanus zei.

Dit staat natuurlijk in de context waarin God de tempel in het jaar 70 na Christus zal verwoesten, maar Hij het overblijfsel zal bewaren. Hij zal niet in een met handen gemaakte tempel wonen. Hij zal wonen bij de mensen die arm en verslagen van geest zijn en die voor Zijn Woord beven. Bij hen zal Hij zijn.

Dit is een echo, niet woordelijk, maar het lijkt sterk op wat Hij in Jesaja 57 zei. Jesaja 57:15: God zei:

Want zo zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoge hemel en in het heilige, en bij de verbrijzelde en nederige van geest, om levend te maken de geest van de nederigen, en om levend te maken het hart van de verbrijzelden.

JESAJA 57:15

God woont in de hemel, op de hoge en verheven plaats, maar Hij woont ook op de allerlaagste plaatsen, in de harten van de nederige mensen die gebroken, berouwvol en nederig zijn.

En dus zegt Hij:

Zo zegt de HEERE: De hemel is Mijn troon en de aarde de voetbank van Mijn voeten. Waar zou dan het huis zijn dat u voor Mij zou willen bouwen en waar de plaats van Mijn rust? Want Mijn hand heeft al die dingen gemaakt, en daardoor bestaan al die dingen, spreekt de HEERE. Maar Ik zal zien op deze, op de ellendige en verslagene van geest, en wie voor Mijn woord beeft.

JESAJA 66:1-2

Jezus zei aan het einde van Zijn bediening:

Zie, uw huis wordt als een woestenij voor u achtergelaten.

MATTHEÛS 23:38

Eerder tijdens Zijn bediening had Hij tegen de Joden gezegd:

En Hij zei tegen hen die de duiven verkochten: Neem deze dingen van hier weg, maak niet het huis van Mijn Vader tot een huis van koophandel.

JOHANNES 2:16

De tempel was het huis van Zijn Vader. Aan het einde van Zijn bediening is het niet meer het huis van Zijn Vader. Dan zegt Hij tegen de Joden: nu is het van jullie. Het is niet van God. Hij is eruit vertrokken. God trekt in een nieuwe tempel, het lichaam van Christus, dat bestaat uit mensen die arm en berouwvol van geest zijn en die voor Zijn Woord beven.

28

Onzuivere offers en menselijke keuzes

Hier staat in vers 3 en 4 een beschrijving van de afvalligen. Daarin klinkt iets door van de bewoordingen uit hoofdstuk 65, vers 12:

Wie een rund slacht, slaat een man neer, wie een lam offert, breekt een hond de nek, wie een graanoffer offert, offert varkensbloed, wie wierook brandt als gedenkoffer, looft daarmee een afgod. Zoals zij ook hun eigen wegen gekozen hebben en hun ziel vreugde vindt in hun afschuwelijke afgoden,

JESAJA 66:3

Met andere woorden, ze offeren daadwerkelijk reukwerk op de manier die Mozes had voorgeschreven. Maar hun harten zijn zo verkeerd dat ze net zo goed een hond, een varken of een onrein dier zouden kunnen offeren, want voor God is het even aanvaardbaar. Ze offeren werkelijk lammeren en stieren, zoals God had gezegd. Maar ze zouden net zo goed mensenoffers, varkens en honden kunnen offeren. Dat is wat Hij zegt. Zo onaanvaardbaar is hun aanbidding. Daarom vernietigt Hij de tempel. Die is een plaats geworden die voor Hem een gruwel is.

zo zal Ik het loon voor hun handelingen kiezen en zal Ik over hen doen komen wat zij vrezen, omdat Ik riep, maar niemand antwoord gaf, Ik sprak, maar zij niet luisterden. Zij deden wat slecht is in Mijn ogen en zij kozen wat Mij niet behaagt.

JESAJA 66:4

Ze luisterden niet.

En het belangrijkste contrast hier is natuurlijk: zij kozen hun eigen wegen, dus zal Ik, de Heere, hun misleidingen kiezen. Jij kiest ervoor om een volgeling van Christus te zijn of niet. Hij kiest de uitkomst. Als je ervoor kiest een volgeling van Christus te zijn,

zal Hij een heerlijke uitkomst kiezen. Als je ervoor kiest tegen Hem te zijn, zoals zij deden, dan zal Hij hun misleidingen kiezen en de oordelen die over hen komen.

29

Het vervolgde overblijfsel en de geboorte van Sion

Vers 5:

Hoor het woord van de HEERE, u die beeft voor Zijn woord: Uw broeders die u haten, die u verstoten vanwege Mijn Naam, zeggen: Laat de HEERE verheerlijkt worden! Maar Hij zal verschijnen tot uw blijdschap, zĳ daarentegen zullen beschaamd worden.

JESAJA 66:5

Dat is het overblijfsel dat in vers 2 werd genoemd.

Het is interessant: dit wordt bijna exact vervuld in Johannes 9. Daar werd de blinde bedelaar die Jezus had genezen voor de overpriesters gebracht en legde hij zijn getuigenis af. Zij wilden dat hij zijn getuigenis veranderde. Ze zeiden:

Geef God de eer.

JOHANNES 9:24

Hier zegt Hij:

Jullie broeders die jullie hebben verstoten.

Let erop dat ze deze man in Johannes 9 eruit wierpen toen hij niet van zijn getuigenis wilde afwijken. In Johannes 9 staat dat Jezus hem opzocht toen Hij hoorde dat ze hem eruit hadden geworpen. Hier zeiden je broeders die je eruit wierpen:

Laat de Heer verheerlijkt worden.

Deze blinde man is ongetwijfeld een zinnebeeld van heel het overblijfsel dat eruit wordt geworpen door de schijnheilige Joodse autoriteiten, die denken dat zij God verheerlijken. Maar zoals Jezus zei, er zal een tijd komen waarin mensen je zullen doden en denken dat ze God daarmee een dienst bewijzen. Dat doen ze niet. Ze kennen God niet.

Een geluid van een gejoel uit de stad, een geluid uit de tempel, de stem van de HEERE! Hij vergeldt Zijn vijanden naar wat zij verdienen.

JESAJA 66:6

Dat zou natuurlijk de ramp zijn die over Jeruzalem komt.

Voordat zij weeën kreeg, heeft zij gebaard. Nog voor een wee over haar kwam, heeft zij een jongetje ter wereld gebracht.

JESAJA 66:7

Dat wil zeggen: voordat God Jeruzalem vernietigde, bracht Hij het zaad van Abraham voort, het mannelijke kind waarover we in Openbaring 12 lezen.

Zij baarde een Zoon, een mannelijk Kind, dat alle heidenvolken zal hoeden met een ijzeren staf.

OPENBARING 12:5

Maar dit gebeurde voordat Jeruzalem viel, voordat zij in barensnood kwam.

Wie heeft ooit zoiets gehoord? Wie heeft iets dergelijks gezien? Zou een land geboren kunnen worden op één dag? Zou een volk geboren kunnen worden in één keer? Maar Sion heeft nauwelijks weeën gekregen, of zij heeft haar zonen al gebaard.

JESAJA 66:8

Toen de oordelen over Jeruzalem kwamen, ontsnapte het overblijfsel. Ze verlieten Jeruzalem, staken de rivier over naar Pella, en haar kinderen overleefden haar. In verband met haar barensnood bracht zij als het ware de gemeente voort.

30

Troost voor Sion en oordeel over Jeruzalem

Verblijd u met Jeruzalem en verheug u over haar, u allen die haar liefhebt. Wees vrolijk met haar met vreugde, u allen die over haar treurt, opdat u mag zuigen en verzadigd worden aan haar vertroostende borst, opdat u zich met volle teugen mag laven aan de overvloed van haar luister.

JESAJA 66:10-11

Dus het Nieuwe Jeruzalem wordt geboren uit de barensnood van het oude Jeruzalem.

Want zo zegt de HEERE: Zie, Ik doe de vrede naar haar toestromen als een rivier, en de luister van de heidenvolken als een alles overstromende beek. Dan zult u zuigen, u zult op de heup gedragen en op de knieën vertroeteld worden. Zoals iemands moeder hem troost, zo zal Ik u troosten; ja, in Jeruzalem zult u getroost worden!

JESAJA 66:12-13

Dus de kinderen van het Nieuwe Jeruzalem zullen door God worden getroost over het verlies van de moederstad, Jeruzalem. Ze worden getroost doordat ze in het Nieuwe Jeruzalem zijn.

U zult het zien, uw hart zal vrolijk zijn, en uw gebeente zal groeien als het jonge gras. Dan zal de hand van de HEERE gekend worden door Zijn dienaren, maar op Zijn vijanden zal Hij toornig zijn.

JESAJA 66:14

Nu gaan de verzen 15 tot en met 17 over dit oordeel over het afvallige Jeruzalem.

Want zie, de HEERE zal komen in vuur, en Zijn strijdagens zullen komen als een wervelwind, om in grimmigheid Zijn toorn te laten gelden, Zijn bestraffing in vlammen van vuur. Want met vuur en met Zijn zwaard zal de HEERE een rechtszaak voeren met alle vlees. Zij die door de HEERE dodelijk gewond zijn, zullen talrijk zijn. Zij die zich heiligen en reinigen in de tuinen achter één in hun midden, die varkensvlees eten, afschuwelijk gedierte en muizen, tezamen zullen zij weggevaagd worden, spreekt de HEERE.

JESAJA 66:15-17

Blijkbaar aten ze zelfs muizen, een onrein dier. Dus de afvallige Joden in Jeruzalem, die hun aanbidding van God gewoon verontreinigen, zullen verteerd worden, en de door de Heere verslagenen zullen talrijk zijn.

31

Het Evangelie en priesters uit de heidenen

Vers 18: nu zullen de heidenen God verheerlijken. Dat is natuurlijk waar de verwoesting van Jeruzalem op uitloopt. De heidenen komen in groten getale binnen. Hij zegt:

Ik ken hun werken en hun gedachten! De tijd komt dat Ik alle heidenvolken en talen bijeen zal brengen. En zij zullen komen en Mijn heerlijkheid zien. En Ik zal een teken op hen aanbrengen: Ik zal uit hen die aan het gericht ontkomen zijn, boden zenden naar de heidenvolken, Tarsis, Pul, Lud, de boogschutters, naar Tubal, Javan, de verafgelegen kustlanden, die geen tijding over Mij hebben gehoord en die Mijn heerlijkheid niet hebben gezien. Zij zullen Mijn heerlijkheid onder de heidenvolken verkondigen.

JESAJA 66:18-19

zoals het vaandel waar Hij eerder over sprak. Dus het overblijfsel van de Joden, de Joodse discipelen die aan de val van Jeruzalem ontkwamen, zond Jezus eropuit om alle volken tot discipelen te maken. Dit is letterlijk vervuld. Dan worden de namen van veel volken uit de oudheid gegeven:

Tarsis, Pul en Lud, die de boog hanteren, en Tubal, Javan en de verre kustlanden, die nog nooit van Mij hebben gehoord of Mijn glorie hebben gezien. En zij zullen Mijn glorie onder de volken bekendmaken.

—het Evangelie dat in de hele heidense wereld wordt verkondigd.

En zij zullen al uw broeders uit alle heidenvolken brengen als graanoffer aan de HEERE, op paarden en op wagens, met huifkarren, op muildieren en op snelle kamelen, naar Mijn heilige berg toe, naar Jeruzalem, zegt de HEERE, zoals de Israëlieten het graanoffer in rein vaatwerk naar het huis van de HEERE brengen.

JESAJA 66:20

—dat in eerdere profetieën natuurlijk de gemeente is—

En Ik zal ook een aantal van hen nemen. Dat wil zeggen: de heidenen die zij binnenbrengen.

Ook zal Ik enigen uit hen tot priesters en Levieten aanstellen, zegt de HEERE.

JESAJA 66:21

want de gemeente is een koninkrijk van priesters geworden. Hoewel wij niet eens Joods waren, laat staan zonen van Aäron, zijn de heidenen nu het priesterschap. Niet alle heidenen, maar de heidenen die werkelijk tot Christus komen.

32

De heidenen als offer en voortdurende aanbidding

In Romeinen, hoofdstuk 15 en vers 16, zinspeelt Paulus op dit vers wanneer hij over zijn eigen bediening onder de heidenen spreekt. Aan het eind van vers 15 van Romeinen 15 zegt hij:

Maar ik heb u ten dele op nogal gedurfde toon geschreven, broeders, als om u hieraan te herinneren, vanwege de genade die mij door God gegeven is, om een dienaar van Jezus Christus te zijn voor de heidenen, door het Evangelie van God als een priester te dienen, opdat het offer van de heidenen welgevallig zou zijn aan God, geheiligd door de Heilige Geest.

ROMEINEN 15:15-16

Paulus zei dat hij door zijn evangelisatie van de heidenen een offer aan God aanbood. De heidenen zijn het offer dat hij aan God aanbiedt. Jesaja 66:20 zegt dat zij uit alle volken, op paarden enzovoort, deze heidenen als een offer naar de Heere zullen brengen. Paulus verwijst hier dus naar als datgene wat zijn bediening tot stand brengt. Hij past dit natuurlijk toe op zijn eigen tijd.

Vers 22:

Want zoals de nieuwe hemel en de nieuwe aarde die Ik ga maken, voor Mijn aangezicht zullen blijven staan, spreekt de HEERE, zo zullen ook uw nageslacht en uw naam blijven staan. En het zal geschieden dat van nieuwe maan tot nieuwe maan en van sabbat tot sabbat alle vlees zal komen om zich neer te buigen voor Mijn aangezicht, zegt de HEERE.

JESAJA 66:22-23

Dus in de nieuwe orde aanbid je niet alleen op de nieuwemaansdagen of alleen op de sabbatten. Je doet het ook in de tijd daartussen, van de ene nieuwemaan tot de andere. De nieuwemaan was de eerste dag van elke maand, dus dit betekent de hele maand lang, van de nieuwemaan van januari tot de nieuwemaan van februari. Gedurende de hele tussenliggende tijd komen ze God aanbidden, van de ene sabbat tot de volgende.

Sommige zevendedagsadventisten hebben dit vers gebruikt om te zeggen dat het erover gaat dat wij op de sabbat behoren te aanbidden, maar dat staat er eigenlijk niet. Er staat van de ene sabbat tot de volgende, van de ene nieuwe maan tot de volgende. Het betekent dat mensen God gedurende de hele periode daartussen zullen aanbidden. Dat geldt natuurlijk voor het nieuwe verbond. Wij aanbidden God voortdurend. We hebben niet slechts een paar heilige dagen waarop we dat doen.

33

Gehenna en het oordeel over de oude orde

En zij zullen de stad uit gaan en zien de dode lichamen van de mannen die tegen Mij in opstand zijn gekomen; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen voor alle vlees een afgrijzen zijn.

JESAJA 66:24

Dit is natuurlijk een standaard bewijstekst over de hel, maar het is moeilijk te begrijpen waarom dit op de hel zou worden toegepast. Er staat niet dat dit de hel is. Het gaat over lijken die branden. Er zijn dode mensen en hun lijken branden voortdurend. We zijn in Jesaja al beeldspraak tegengekomen over vuur dat niet wordt uitgeblust, en we zullen die ook in Jeremia tegenkomen. Het vuur dat niet wordt uitgeblust, is Gods toorn, die niet door menselijke kracht kan worden weerstaan. Mensen kunnen het niet uitblussen. Soms wordt het zo verwoord:

Een vuur dat niemand kan blussen. Het is een vuur dat niet door mensen wordt uitgeblust. Het is Gods oordeel. De woorden:

Hun worm sterft niet, zijn volgens mij eenvoudigweg beeldspraak voor het voortdurend weggroten van hun lijken.

Maar het punt hier is dat de verlost en naar buiten gaan en het zien. Ze aanbidden voor het aangezicht van de Heere, en ze lopen naar buiten en zien al die lijken weggroten. Ik denk niet dat we dat in de hemel zullen doen. Ik denk niet dat we rondleidingen door de hel zullen krijgen en naar de lijken zullen kijken die daar vergaan en verbranden. Dit is duidelijk beeldspraak.

Volgens mij verwijst het naar het feit dat het overblijfsel God voortdurend zal aanbidden. Maar degenen die tegen Hem in opstand kwamen, degenen over wie Hij zegt dat zij tegen Hem in opstand zijn gekomen — de Joden die in Jeruzalem werden gedood — worden in Gehenna geworpen. Ze worden in het Dal van Hinnom geworpen. Hun lijken liggen daar te verbranden.

Jeremia zei hetzelfde. Hij zei in Jeremia, hoofdstuk 7, dat het Dal van Hinnom het dal van de slachting zou worden vanwege het grote aantal lijken dat erin geworpen zou worden. Jezus citeerde deze woorden uit Jesaja, hoofdstuk 66, vers 24, drie keer in een onderwijzing die Hij in Markus, hoofdstuk 9, gaf, en Hij noemde dit Gehenna.

Jesaja zegt niet dat het Gehenna is. Jesaja zegt eenvoudigweg dat ze daarbuiten liggen, dat de wormen hen opeten en dat de vuren hen verbranden. Jesaja noemt het niet het Dal van Hinnom. Jezus is Degene Die dat doet. In Markus, hoofdstuk 9, staat in vers 43:

En als uw hand u doet struikelen, hak hem dan af; het is beter voor u verminkt het leven in te gaan dan met twee handen heen te gaan in de hel, in het onuitblusbare vuur,

MARKUS 9:43

Hij noemt dat in het Grieks Gehenna, wat het Dal van Hinnom betekent. Hij zegt dus dat Jesaja Gehenna beschrijft. Van oudsher wordt Gehenna in de Engelse Bijbel vertaald als 'hell', maar een echte vertaling van het woord zou 'Dal van Hinnom' zijn. Gehenna is het Dal van Hinnom. 'Hell' is geen vertaling, maar een interpretatie van

Gehenna. De vertaling is ‘Dal van Hinnom’. Ze zouden in het Dal van Hinnom worden geworpen, en daar worden de lijken van de gesneuvelden in geworpen wanneer Jeruzalem wordt verwoest. Het ligt vlak buiten de stad.

Ik geloof dus dat Jesaja afsluit zoals hij eerder in het boek veel van zijn profetieën afsloot: met de gedachte dat er een oordeel komt over de oude orde en over degenen die daaraan trouw waren en tegen God in opstand kwamen. Ze lijdten en worden op een blijvende manier geoordeeld. Misschien worden hier in het bijzonder de mensen bedoeld die bij de val van Jeruzalem werden gedood. Maar er zou niettemin een geestelijk Sion zijn dat na de val van het oude Jeruzalem blijft voortbestaan. Dat is de boodschap van Jesaja, vooral in het latere deel van het boek: een nieuw Jeruzalem en de val van het oude Jeruzalem.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jesaja 61:1-2
- Markus 11:14
- Mattheüs 23:35-36
- Jesaja 61:2
- Jesaja 61:1
- Jesaja 63:4
- Jesaja 61:2-3
- Jesaja 61:4
- Jesaja 61:5
- Jesaja 60:10
- Jesaja 61:6
- Jesaja 61:7-8
- Jesaja 61:9
- Mattheüs 5:9
- Jesaja 61:10
- Jesaja 61:11
- Markus 4:26-29

- 1 Korinthe 3:6
- Jesaja 62:1-2
- Jesaja 62:3-4
- Jesaja 62:5
- Jesaja 62:6-7
- Jesaja 62:1
- Jesaja 62:8-10
- Jesaja 62:11-12
- Romeinen 1:7
- Mattheüs 5:14
- Jesaja 63:1
- Jesaja 63:2
- Jesaja 63:3-6
- Jesaja 63:7
- Jesaja 63:8
- Jesaja 63:9-13
- Jesaja 63:14
- Jesaja 63:15-16
- Jesaja 63:17-19
- Jesaja 64:1-2
- Jesaja 64:3-5
- Jesaja 64:10
- Jesaja 64:6
- Jesaja 64:6-7
- Lukas 1:6
- Handelingen 10:2
- Handelingen 10:4
- Jeremia 17:9
- Johannes 3:7
- Johannes 3:14-16
- Johannes 20:31
- Jesaja 64:8
- Romeinen 9:21
- Genesis 25:23

- Jesaja 64:9
- Jesaja 64:10-11
- Romeinen 11:23
- Jesaja 65:1
- Romeinen 10:20
- Romeinen 10:21
- Jesaja 65:2
- Jesaja 65:3
- Jesaja 65:4
- Jesaja 65:5
- Jesaja 65:6-7
- Lukas 11:47-48
- Mattheüs 23:32
- Jesaja 65:7
- Jesaja 56:3-7
- Mattheüs 15:7-8
- Jesaja 65:8-10
- Jesaja 65:11
- Jesaja 65:12
- Mattheüs 23:37
- Jesaja 65:13-14
- Lukas 6:20
- Lukas 6:24-25
- Jesaja 65:15
- Jesaja 65:16
- 2 Petrus 3:13
- Jesaja 65:17
- 2 Korinthe 5:17
- Hebreëën 6:5
- Jesaja 65:17-19
- Jesaja 65:20
- Johannes 5:24
- Jesaja 65:21-23
- Jesaja 65:24-25

- Jesaja 66:1-2
- 1 Koningen 8:27
- Jesaja 57:15
- Mattheüs 23:38
- Johannes 2:16
- Jesaja 66:3
- Jesaja 66:4
- Jesaja 66:5
- Johannes 9:24
- Jesaja 66:6
- Jesaja 66:7
- Openbaring 12:5
- Jesaja 66:8
- Jesaja 66:10-11
- Jesaja 66:12-13
- Jesaja 66:14
- Jesaja 66:15-17
- Jesaja 66:18-19
- Jesaja 66:20
- Jesaja 66:21
- Romeinen 15:15-16
- Jesaja 66:22-23
- Jesaja 66:24
- Markus 9:43

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.